

A, Á

Adók: a személyi jövedelemadó és az egyéb adók, illetékek, mint pl. a helyi önkormányzatok lakosságtól származó adóbevételei (iparűzési, építmény-, kommunális, idegenforgalmi stb.), valamint a központi és helyi költségvetési szervek illetékbevételei.

Agráröllő: az agráröllő számításakor a mezőgazdasági termelőiár-indexet osztjuk a mezőgazdasági ráfordítások árindexével.

Aktív foglalkoztatási eszközökben részt vevők létszáma: a létszám a Munkaerő-piaci Alap Decentralizált Foglalkoztatási Alaprészből, és a Központi Foglalkoztatási Alaprészből (munkahelyteremtő támogatásban), valamint a TÁMOP 1.1.2 program keretében finanszírozott támogatásokban résztvevők létszámát jelenti. Az érintett létszám azokat foglalja magába, akik a tárgy hónapban legalább egy napon támogatott eszközben vettek részt. A nyilvántartott álláskeresőik közül a résztvevők a támogatás idejére kikerülnek a nyilvántartott álláskereső státusból.

Aktív kereső: a keresőtevékenységet folytató, keresettel, jövedelemmel rendelkező, társas vagy egyéni vállalkozásokról, költségvetési és társadalombiztosítási szervezeteknél, nonprofit intézményeknél egy adott időpontban (december 31. eszmei időpont) főállású munkaviszony keretében alkalmazásban álló személy, beleértve a nyugdíja szüneteltetésével foglalkoztatottakat is. Idetartozik továbbá a társas vállalkozás dolgozó tagja, az egyéni vállalkozó és segítő családtagja, a mezőgazdasági segítő családtag, az alkalmi munkás és a napszámos.

Aktivitási arány: a gazdaságilag aktívak (foglalkoztatottak és a munkanélküliek együttes száma) a megfelelő korcsoportba tartozó népességhez viszonyított aránya.

Aktív foglalkoztatási eszközökben részt vevők létszáma: a létszám a Munkaerő-piaci Alap Decentralizált Foglalkoztatási Alaprészből, és a Központi Foglalkoztatási Alaprészből (munkahelyteremtő támogatásban), valamint a TÁMOP 1.1.2 program keretében finanszírozott támogatásokban résztvevők létszámát jelenti. Az érintett létszám azokat foglalja magába, akik a tárgy hónapban legalább egy napon támogatott eszközben vettek részt. A nyilvántartott álláskeresőik közül a résztvevők a támogatás idejére kikerülnek a nyilvántartott álláskereső státusból.

Alapár: a termelő által egységnyi termék vagy szolgáltatás értékesítésekor realizált ár. (Azaz az értékesítési árból le kell vonni a termelő által befizetett termékadókat és hozzá kell adni az értékesítéshez kapcsolódó terméktámogatásokat.)

Alkalmazásban álló: alkalmazásban állónak tekintendő az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, s munkaszerződése, munkavégzésre irányuló megállapodása alapján, havi átlagban – vagy nem teljes hónapra vonatkozó munkaszerződés esetén teljes havi munkavégzésre átszámítva – legalább 60 munkaórán, munkadíj ellenében munkavégzésre kötelezett. Az alkalmazásban állók statisztikai állományi létszáma magában foglalja a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személyeket, a munkából meghatározott okok miatt távollévőket (szülési szabadság, gyes, gyed, betegség vagy fizetés nélküli szabadság miatt egy hónapot – 1998-ig három hónapot – meghaladó távollét, állásból való felfüggesztés, felmentési idő alatt munkavégzés alóli felmentés) és a munkaszerződés szerint 60 munkaóránál rövidebb munkaidőben foglalkoztatottakat.

Alkalmazott: a vállalkozásnál, költségvetési, társadalombiztosítási, illetve nonprofit szervezetnél, egyéni vállalkozónál rendszeres jövedelemszerző munkával rendelkező munkavállaló (függetlenül attól, hogy nyugdíjas-e), beleértve a szezonális munkást, a vonatkozó héten munkát végző alkalmi munkást.

Államháztartás egyéni célú fogyasztási kiadásai: az államháztartás által finanszírozott és a háztartások által egyénileg fogyasztott termékek és igénybe vett termékek és szolgáltatások összege (természetbeni társadalmi juttatás).

Államháztartási mérleg: az államháztartás valamennyi alrendszerének (a központi költségvetésnek, a központi költségvetési szerveknek, a helyi önkormányzatoknak, az elkülönített állami pénzalapoknak és a társadalombiztosítási alapoknak) a bevételeit, illetőleg kiadásait tartalmazza.

Állandó vándorlás: az a lakóhely-változtatás, amikor a vándorló lakóhelyét felhagyva más településen levő lakást jelöl meg lakóhelyeül. Az elvándorlás helye a vándorló korábbi lakóhelye, míg az odavándorlás helye a vándorló új lakóhelye.

Álláskeresői járadékban részesülők: a nyilvántartott álláskeresőik közül azok, akik álláskeresővé válásukat megelőzően járulékfizetési kötelezettségüknek eleget tettek, és így a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényben (Ft.) meghatározott feltételek szerint álláskeresői járadék folyósítására jogosultságot szereztek. A jogszabály 2005. november 1-jei változása 2006. január 1-jétől volt vállalkozók belépését is lehetővé teszi. 2011. szeptember 1-jétől megváltozott az álláskeresői járadék megállapításának, folyósításának feltételei.

Álláskeresői segélyben részesülők: a nyilvántartott álláskeresőik közül azok, a) akik az álláskeresői járadék legalább 180 napra megállapított folyósítási időtartamát kimerítették, b) akik minimum 200, maximum 364 nap munkaviszonnyal rendelkeznek és c) akiknek a kérelem benyújtásakor a reájuk irányadó nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb 5 év hiányzik és az álláskeresői járadék legalább 140 napra megállapított folyósítási időtartamát kimerítették. 2011. szeptember 1-jétől az álláskeresői segély fent említett a) és b) típusa megszűnt, míg a c) típusnak megváltozott az elnevezése és megállapításának, folyósításának feltétele.(Ft.)

Állatkert, vadaspark: a természet- és állatvédelmet szolgáló állandó intézmény, ahol az állatokat a nagyközönség részére történő bemutatás céljából tartják. Az ismeretterjesztést, oktatást és nevelést az ott élő állatok folyamatos és szakszerű bemutatásával és tájékoztatással biztosítja.

Állóeszköz-felhasználás: a termelésben az adott elszámolási időszakban működtetett állóeszközök értékcsökkenését fejezi ki, ami a fizikai elhasználódásból, a szokásos erkölcsi elavulásból és a szokásos véletlen károkból adódik.

Általános oktatás: a közoktatás általános műveltséget megalapozó, illetve az érettségi vizsgára felkészítő szakasza.

Alternatív színház: önálló épülettel nem rendelkező társulat, amely rendszeresen előadásokat tart a nagyközönség számára.

AM-Micro: a jelek – AM-mikrocsatornán történő – elosztása olyan pont és több pont közötti forgalmi szolgáltatás, amelynek során a szolgáltató a légkörön keresztül rádióhullámokon audio- és videojeleket juttat el a szolgáltatást felhasználó készülékének bemenetére.

Ápolás átlagos tartama (nap): a kórházban ténylegesen teljesített ápolási napok számának és az elbocsátott betegek számának a hányadosa.

Ápolási díj: a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Ápolási nap (kórházban): egy beteg egy napi kórházi ápolása.

Árfolyam: adott értékpapír piaci ára.

Árutonna-kilométer: egy tonna tömegű áru egy kilométer távolságra való elszállítása.

Árvaellátás: az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás.

Átjátszó adó: olyan kiegészítő adó, amely az általa az éterből vett műsorjeleket erősíti és sugározza.

Átlagkereset: a keresettömeg (bérköltség) és a foglalkoztatottak létszámának hányadosaként számított mutató. Számításához a munkáltatóknál teljes munkaidőben foglalkoztatottak adatait használjuk.

Átlagos életkor a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésekor: az adott naptári időszakban bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítők kor szerinti esetszámai alapján számított súlyozott számtani átlag.

Átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmény: a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével ideiglenes jelleggel, legfeljebb egy évi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak.

Átmeneti nevelésbe vétel: otthont nyújtó ellátást biztosít a családi környezete által veszélyeztetett gyermeknek, amíg annak családja képessé válik visszafogadására.

Átmeneti segély: a települési önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére átmeneti segélyt nyújt.

Átmenő (transzit-) és az országot nem érintő forgalomban végzett áruszállítás: az ország területén áthaladó, külföldről kiinduló és külföldi végcélú áruszállítás, valamint a magyar járművek által külföldön végzett – hazánk területét nem érintő – szállítás.

B

Baromfiállomány: a tyúk-, a liba-, a kacs- és a pulykaállomány, korra, ivarra és súlyra való tekintet nélkül.

Befektetési jegy: nyilvánosan vagy zárt körben kibocsátott értékpapír, amelyet az alapkezelő bocsát ki befektetési alap kialakítása céljából. **Befektetési alap:** olyan, jogi személyiséggel rendelkező pénzalap, amelyet egy befektetési alapkezelő társaság alakít ki úgy, hogy befektetési jegyek kibocsátásával tőkét gyűjt össze, majd ezt értékpapírokba vagy ingatlanokba fekteti.

Bejegyzett élettársi kapcsolat: 2009. július 1-jétől a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény alapján a hivatalosan eljáró anyakönyvvezető előtt – két tanú jelenlétében – két, tizennyolcadik életévét betöltött, azonos nemű személyek között létesített kapcsolat.

Belföldi távolsági hívás: az egymástól I., II. és III. helyközi díjtávolságban lévő állomások országhatárt vagy a közcélú távbeszélő-hálózatot át nem lépő hívása. Az internetbehívószám (06-51) adatait külön kezeljük. Tartalmazza a mobilhálózatba irányuló beszélgetéseket is.

Belföldi vándorlás: a népesség települések közötti, lakcímbeljelentési kötelezettséggel járó lakóhely-változtatása.

Belföldi vándorlási különbözet: egy adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők, valamint visszavándorlók és az onnan más közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és visszavándorlók számának különbözete.

Bemutásra elkészült film: csak a statisztikai jelentést küldő adatszolgáltatók adatait tartalmazza, nem nyújt teljes képet a hazai filmgyártásról.

Bemutatott film: olyan hazai gyártású, valamint importált új játékfilm, továbbá teljes estét betöltő dokumentum- és egyéb film, amely főműsorként szerepel, és először kerül magyar közönség elé. Nem tartoznak ezek közé a felújított filmek, amelyeket korábbi időpontban már vetítettek.

Bentlakásos szociális intézmények telephelye: az intézmény székhelyétől, illetve a központi ügyintézés helyétől eltérő postai címen levő és önálló működési engedéllyel rendelkező ellátási hely. Egy telephelyen többféle típusú ellátás is működhet.

Bérbevétel: a bérlemény bérleti díjaként ténylegesen befizetett, illetve bevételezett összeg (lakbér, kertbér, üzletbér stb.), figyelembe véve a túlfizetéseket is.

Bérek és keresetek: a munkavállalói jövedelemnek a munkaadók által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás nélküli értéke. Tartalmazza a munkavállaló által fizetett összes jövedelemadót és az egyéni társadalombiztosítási hozzájárulást. Két fő típusa: (1) pénzbeli bérek és keresetek (ilyenek a rendszeresen fizetett bérek és keresetek, a túlmunka után járó fizetések, a rendszeres kiegészítő pénzbeli támogatások, a munkavállaló által kapott jutalékok), (2) természetbeni bérek és keresetek (térítésmentesen vagy csökkentett áron nyújtott ételek, olyan egyenruha, amelyet a munkavállaló nem csak munkavégzés közben viselhet, lakásvásárlás céljára nyújtott munkáltatói kölcsönök kamatkedvezménye stb.).

Bérelt vonalas szolgáltatás: olyan távközlési szolgáltatás, amelynek során a szolgáltató a felhasználó által kívánt szolgáltatás-hozzáférési pontokat (meghatározott, rögzített időtartamra összekötő, a felhasználó által kívánt tulajdonságú, a felhasználó részére kizárólagos használatra átengedett áramkörökön vagy virtuális áramkörszakaszokon) nyújt, távközlési vagy más tevékenység céljából.

Bérlemény: a bérleti szerződés tárgya. Lehet lakás-, kert-, üzlet-, raktár- stb. bérlemény. Bérleményként kell kezelni a házfelügyelői vagy egyéb szolgálatteljesítési lakásokat, valamint a bérbe nem adott (üresen álló) lakásokat és a más célra bérbe adható helyiségeket (pl. üzleteket) is.

Beruházási jellegű építőipari tevékenység: új építmény építése, meglévő építmény rendeltetésének megváltoztatása vagy terjedelmének növelése, az építmény értékét növelő nagyjavítás, felújítás.

Beruházási teljesítményérték: a beruházási teljesítmények szerződés szerinti teljesítése, függetlenül attól, hogy a számla ellenértékét kiegyenlítették-e vagy sem. A beruházási teljesítményérték tartalmazza a vételárat, a szállítási, raktározási, alapozási, szerelési, próbaüzemeltetési, üzembe helyezési költségeket, a beszerzésekkel kapcsolatos közvetítői költségeket, bizományi díjakat, támogatásokat, adókat, vámköltségeket, az előzetesen felszámított le nem vonható forgalmi adót, valamint a beruházáshoz egyedileg kapcsolódó egyéb költségeket. Az előzetesen felszámított levonható általános forgalmi adó nem része a beruházási teljesítményértéknek.

Beruházási tevékenység: a tárgyi eszközök beszerzése, létesítése, előállítása, a meglévő tárgyi eszközök bővítése, rendeltetésének megváltoztatása, átalakítása, felújítása, az elhasználtak pótlása, az erdőnevelési, erdőfenntartási és erdőfelújítási munkák kivételével; valamint az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült mindazon tevékenység, amely az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható.

Betegszabadság: a munkavállalót betegsége miatti keresőképtelensége idejére naptári évenként 15 munkanap betegszabadság illeti meg, melynek költsége a munkáltatót terheli. (1992. január 1. és 1995. december 31. között ez 10 munkanap volt.)

Betöltött (egészségügyi) állás: a kinevezett dolgozók állásainak száma (kivéve a külső helyettesítést) az év végén, a teljes munkaidőben foglalkoztatottak munkaidejére átszámítva. Betöltötteknek minősülnek a mellékfoglalkozásban és másodállásban alkalmazottak által ellátott állások is.

Biomassza: a mezőgazdaságból (beleértve a növényi és állati anyagokat is), az erdőgazdaságból és az ezekkel kapcsolatos iparágakból származó termékek, hulladékok és maradványok, valamint az ipari és kommunális hulladék biológiailag lebontható része.

Bruttó állóeszköz-felhalmozás: tartalmazza az elszámolási időszakban vásárolt új tárgyi eszközöket, a használt tárgyi eszközök értéknövekedését, illetve az állóeszközök saját termelésben való előállítását, az immateriális javak és a külföldről származó tárgyeszköz-appoint, valamint a pénzügyi lízing konstrukcióban beszerzett tárgyi eszközök értékét.

Bruttó felhalmozás: a bruttó állóeszköz-felhalmozásnak és a készletváltozásnak az összege.

Bruttó hazai termék (GDP): az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek összege és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékadók és -támogatások egyenlege. A GDP tehát piaci áron értékelt mutató. A GDP-t három oldalról határozhatjuk meg: *Termelési oldalról:* + az alapáron számított bruttó hozzáadott értékek összege + termékadók – terméktámogatások. *Felhasználási oldalról:* + háztartások végső fogyasztási kiadásai + kormányzat végső fogyasztási kiadásai + nonprofit intézmények végső fogyasztási kiadásai + bruttó állóeszköz-felhalmozás + készletváltozás – import + export. *Jövedelmi oldalról:* + bérek és keresetek + társadalombiztosítási hozzájárulás – egyéb termelési támogatás + egyéb termelési adó + bruttó működési eredmény, illetve vegyes jövedelem + termékadók – terméktámogatások.

Bruttó hitelnyújtás: a nettó hitelnyújtás összegének a hitelfelvétel és hiteltörlesztés egyenlegével növelt értéke.

Bruttó kereset: 1988 óta használt fogalom, a munkavállaló által fizetendő személyi jövedelemadót, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékot, valamint a munkavállalói járulékot is tartalmazó kereset.

Bruttó nemzeti jövedelem (GNI): a GDP-ből származtatható a bruttó nemzeti jövedelem, amely a szektorok elsődleges jövedelmének, valamint a rezidens szektorok és a külföld egymás közötti tulajdonosi jövedelemátutalásai egyenlegének, illetve az Európai Uniótól kapott támogatások és az Európai Uniónak fizetett adók egyenlegének az összege.

Bűncselekmény: regisztrált bűntett és vétség, az egységes rendőrségi és ügyészégi bűnügyi statisztika értelmezésének megfelelően.

Bűnelkövető: az a bűntettjogilag felelősségre vonható gyanúsított, akivel szemben a nyomozás befejeződött.

C, Cs

C.i.f.-érték: az áru piaci értéke az importáló ország vámhatárán, beleértve az árunak a vámhatárig történő szállításával kapcsolatos költséget és a szállítás alatti biztosítást.

Családi ház: önálló telken 1–2 lakást magában foglaló lakóépület.

Családi pótlék: az állam havi rendszerességgel nyújtja a gyermek nevelési, iskoláztatási költségeihez. 2010. augusztus 30-tól két formában folyósítják: a még nem tanköteles gyermekek után, illetve a 18. életévüket betöltött, iskolába már nem járó tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekek után nevelési ellátás címen, míg a tankötelezettség teljes időtartamára, valamint a közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermekek 20 éves koráig, sajátos nevelési igényű tanulók esetén azok 23. életévéig iskoláztatási támogatásként jár.

Családsegítés: a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Csecsemőhalálozás: az élveszületést követően, az egyéves kor betöltése előtt bekövetkezett halálozás. A halvaszülető és a születésének évfordulóján meghalt gyermek nem csecsemőhalott.

Csecsemőhalálozási arányszám: ezer élveszülettre jutó egy éven aluli meghalt.

Csomag és értékcsomag: postai úton feladott, zárt postai küldemény.

Csoportház: a zárt sorú beépítésű, egyedi telkeken, telkenként egy lakást magában foglaló, önálló – szerkezetileg egymástól független – épületek csoportosan elhelyezett együttese (sorház, láncház, átriumház).

Csővezetékes szállítás: a kőolaj, földgáz és egyéb szénhidrogének vezetéken való szállítása a kőolaj- és földgáztermelő és egyéb termelőüzemek belső csőhálózatán, valamint a fogyasztói-gázvezetéseken végzett szállítások kivételével.

D

Doktori (PhD-, DLA-) képzések: felsőoktatási intézmény által végzett posztgraduális szintű képzés, mely az adott terület kutatóinak a tudományos (PhD) és művészeti (DLA) felkészítését szolgálja.

Dolgozó orvos: az orvosok országos nyilvántartásába felvett orvosok közül az, aki aktívan tevékenykedik.

E, É

Egy napra látogatók: azok az utazók, akik 24 óránál rövidebb ideig tartózkodnak, tehát nem éjszakáznak a meglátogatott helyen.

Egyéb (2009-ig magán-) szálláshely: szálláshely-szolgáltatás céljára hasznosított, nem kizárólag szálláshely-szolgáltatás rendeltetéssel létesített önálló épület vagy annak lehatárolt része, ahol az e célra hasznosított szobák száma legfeljebb nyolc, az ágyak száma legfeljebb tizenhat.

Egyéb beosztású pedagógus (közoktatásban): a napközis nevelő, a kollégiumi nevelőtanár, a könyvtáros tanár, a gyógypedagógus, a konduktor, a logopédus és az egyéb beosztású pedagógus.

Egyéb fizetett folyó transzferek: a biztosítási díj, a valutakiadások, a szerencsejátékkal kapcsolatos kiadások, valamint a nonprofit szervezeteknek nyújtott lakossági hozzájárulás.

Egyéb kapott folyó transzferek: a biztosítási kártérítés, a valutabevételek, a szerencsejáték-bevételek.

Egyéb termelési adók: a termékadók és a vállalati jövedelemadó kivételével minden egyéb, a termelési folyamathoz kapcsolható adó.

Egyéb termelési támogatás: a terméktámogatáson kívül minden egyéb, a termeléshez nyújtott támogatás (nem tartoznak ide a beruházásokhoz adott támogatások, azok tőkefinanszírozásaként vannak elszámolva).

Egyéni vállalkozás: az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálya alá tartozókon kívül a gazdasági tevékenységet folytató, külön adószámmal rendelkező vállalkozók (pl. szellemi szabadfoglalkozásúak, őstermelők) is. A működő egyéni vállalkozások közül csak a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozásokat tartalmazza.

Egyéni vállalkozó: a személy, aki saját vállalkozásában, egyéni vállalkozóként munkát végez.

Életkoron alapuló ellátások (korhatár alattiaknak járó ellátások): a nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyek részére folyósított ellátások, melyek a 2012. előtti különféle korai öregségi nyugdíjakat váltották fel. Az ide tartozó ellátások (korhatár előtti ellátás, szolgálati járandóság, átmeneti bányászjáradék, balettművészeti életjáradék) a nyugdíjkorhatár betöltése után korbetöltött öregségi nyugdíjjá alakulnak át.

Elkövető: az a személy, aki bűncselekményt követett el, függetlenül az életkorától és attól, hogy vele szemben egyéb büntethetőséget kizáró vagy megszüntető okok fennállnak-e.

Élő szaporulat: a születés után legalább 24 órán át élt szaporulat.

Elsőbbségi küldemény: a Magyar Posta Zrt. 2002. június 1-jétől a légi levélpostai küldemény szolgáltatását megszüntette, helyette hasonló tartalommal bevezette az elsőbbségi szolgáltatást.

Elsődleges (primer) energiahordozó: az az anyag, amely természetes formában, feldolgozás előtti állapotban nyersanyagnak tekinthető, pl.: kőszén, kőolaj, földgáz, biomasz és bioüzemanyag. Idetartozik továbbá a naperőművi, szélenergia, vízenergia, atomenergia, geotermikus hőenergia.

Elsődleges jövedelmek egyenlege: *elsődleges jövedelem:* a gazdasági szervezetekben folyó termeléshez szükséges, a termelési folyamatba való bevonásuk eredményeként, illetve a termelési tényezők tulajdonából keletkező jövedelem (munkavállalói jövedelem, tőkebefektetés utáni osztalék, kamat, földjáradék stb.).

Eltartottsági ráta: a gyermek (0–14 éves) és az idős népesség (65–x éves) a 15–64 éves népesség százalékában.

Elvált szülők életben levő közös gyermekei: az elvált házaspártól származó, életben levő, közös gyermekek száma, függetlenül a házasság jogi időtartamától.

Élveszületés: az ENSZ ajánlásának megfelelően olyan magzat világrajövele, aki az életnek valamilyen jelét adja, tekintet nélkül arra, hogy mennyi ideig volt az anya méhében és mennyi ideig élt.

Élveszületési arányszám: az élveszületéseknek a szülőképes korú (15–49 éves) női népességhez viszonyított aránya. A korcsoportos adatoknál a viszonyítási alap az anya életkorával azonos korcsoport.

Élveszületési sorrend: az a szám, amely megmutatja, hogy az újszülött az anyának sorrendben hányadik élveszületése. Többes (iker-) szülés esetén minden gyermeket születése sorrendjében külön kell számolni.

E-mail: szöveges üzenetek és számítógépes állományok küldése távközlési hálózaton, helyi hálózaton vagy interneten, rendszerint számítógépek vagy terminálok között.

Emberölés: a szándékos emberölés alap- és minősített esetei (befejezett emberölés), valamint az erős felindulásból elkövetett emberölés.

Energia importfüggőség: azt fejezi ki, hogy egy adott ország milyen mértékben szorul importált energiaforrásokra. Számítása: nettó import/bruttó belföldi energiafelhasználás. (A negatív arányszám a nettó export és a felhasználás viszonyát mutatja.)

Energiafelhasználás: a végső energiafelhasználásnak és az energiaátalakítások, tüzelőanyag-nemesítések veszteségeinek összege, csökkentve a hasznosított hulladékenergia mennyiségével. A tüzelőanyagokat fűtőértékkel, a hő- és villamos energiát az előállításukhoz szükséges tüzelőanyag hőértékével vesszük számba.

Energiahordozó: az az anyag, amelynek számottevő energiatartalma van, illetve rendeltetése szerint főként energetikai célokat szolgál, függetlenül attól, hogy az energia melyik fajtájának (hőenergia, villamos energia, mechanikai energia stb.) felszabadítása révén hasznosítható.

Energiamérleg: bemutatja a forrásösszetételt és a primerenergia-felhasználást, energiahordozó fajták és származási hely (hazai termelés, import, export, készletváltozás) szerint.

Engedélyezett kórházi ágy: az ÁNTSZ által kiadott működési engedélyben szereplő ágyszám tárgyév december 31-én.

Engedéllyel rendelkező orvosok (nemzetközi összehasonlításban): a dolgozó orvosok és azok a nem dolgozó orvosok, akiket nyilvántartásba vettek, és feljogosítottak egészségügyi munkavégzésre.

Épített lakás, üdülő: a használatbavételi engedélyt kapott új lakás, üdülő.

Építőipari termelés: új építmények építése, meglévő építmények bővítése, átépítése, átalakítása, fenntartása, illetve bontása. Az építőipari tevékenységet árkiegészítéssel és felárral növelt, fogyasztási adóval, engedménnyel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó – értéken tartjuk nyilván.

Építető: az a természetes vagy jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező társaság, aki/amely az új lakás vagy üdülő megterveztetését, kivitelezését megrendeli és rendelkezik a kivitelezés megkezdéséhez szükséges engedéllyel.

Erdőterület: művelési ágtól függetlenül az 1500 m²-t meghaladó, erdei fákkal, cserjékkel borított, erdőgazdaságilag hasznosított terület.

Értékcsomag: az értéknnyilvánítással feladott csomag.

Értéklevél: értéknnyilvánítással feladott levélpostai küldemény.

Értékteremtő közfoglalkoztatás: célja elsősorban a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek, illetve álláskereső bevonásával olyan termelő vagy szolgáltató jellegű tevékenységek végzésének támogatása, amelyek ellátásával az önkormányzat költséget takaríthat meg, és árbevételt eredményezhet a részére.

Évfolyam: a pedagógiai programban meghatározott követelmények oktatásának és elsajátításának szakasza. Az évfolyamok számozása az 1993. évi közoktatási törvény alapján az első évfolyamtól a középiskolai tanulmányok utolsó évfolyamáig folyamatos. Az iskolai szakképzésben az évfolyamok számozása egytől kezdődik, és törttel alkalmazásával kiegészül az általános képzésben soron következő sorszámával (pl. 1/11 a szakiskolában vagy 1/13 a középiskolában).

Extranet: az intranet biztonságos kibővítése, lehetővé teszi a vállalkozás partnereinek hozzáférését a szervezet intranethálózatához.

F

F.o.b.-érték: az áru piaci értéke az exportáló ország vámhatárán beleértve az árunak a vámhatárig történő szállításával kapcsolatos költséget és a szállítás alatti biztosítást.

Falusi szálláshely: a Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez nem tartozó települések, valamint a gyógyhelyek kivételével az 5000 fő alatti településeken, illetve a 100fő/km² népsűrűség alatti területeken található olyan egyéb szálláshely, amelyet úgy alakítottak ki, hogy abban a falusi életkörülmények, a helyi vidéki szokások és kultúra, adott esetben kapcsolódó szolgáltatásokkal együtt bemutatásra kerüljenek.

Fedezeti tartalék: az egyéni számlákból és a szolgáltatási tartalékokból áll. A pénztárak a tagok egyéni számláit a felhalmozási időszakban vezetik, a szolgáltatásokat a szolgáltatási tartalékokból finanszírozzák.

Feladási ország: az az ország, amelyből az árut kiszállították, feltéve, hogy azt követően – a szállítástól és a hozzá kapcsolódó esetleges tevékenységektől eltekintve – nem történik kereskedelmi vagy más művelet az áruval.

Feladatellátási hely: a közoktatási intézmény igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegység, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő közoktatási feladatokat ellátó intézményegység

Feladott távirat: a közvetlenül vagy postai szolgáltató közreműködésével, díj ellenében felvett szöveg.

Felnőttoktatás: a tanköteles kornál idősebb vagy a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt venni nem tudó, illetve nem akaró személyeknek a munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltsághoz, a meglévő ismeretekhez, az életkorhoz igazodó iskolai oktatása.

Felsőfokú alapképzés, BA/BSc (többciklusú felsőoktatásban): a felsőfokú alapképzésben alapfokozat (baccalaureus, bachelor) és szakképzettség szerezhető. Az alapfokozat az első felsőfokú végzettségi szint, amely feljogosít a mesterképzés megkezdésére. Az alapképzésben szerzett szakképzettség jogszabályban meghatározottak szerinti munkakör betöltésére jogosít. A képzési idő legalább hat, legfeljebb nyolc félév.

Felsőfokú oklevelet szerettek: az egyetemi, főiskolai, a felsőfokú alap- és mesterképzésben, valamint az osztatlan képzésben sikeres záróvizsgát és előírt nyelvvizsgá(ka)t tettek.

Felsőfokú szakképzés: felsőoktatási és közoktatási intézményekben folyó, hallgatói jogviszonyt eredményező szakképzés, amely beépül az intézmény képzési programjába, és egyben olyan felsőfokú szakmai képesítést ad, mely az Országos Képzési Jegyzékben szerepel, de nem jár felsőfokú végzettséggel.

Felsőoktatási intézmény: alaptevékenysége a felsőoktatás, a tudományos kutatás és a művészeti alkotótevékenység. Felsőoktatási intézmény egyetem vagy főiskola lehet.

Feltöltőkártyás mobil-előfizetés: a szolgáltatás összes díját az előfizető a feltöltési lehetőségek igénybevétele esetén előre fizeti, s a szolgáltatást ezen összeg keretében veheti igénybe.

Felvásárlási átlagár: a felvásárolt termékekért fizetett érték általános forgalmi adó nélkül és a hozzátartozó mennyiség hányadosa. A megfigyelés 168 termékre terjed ki.

Fenntartási jellegű építőipari tevékenység: az építmény folyamatos, zavartalan üzemeltetését szolgáló karbantartási, javítási munka, melynek során sem a terjedelem, sem az építmény eredeti rendeltetése nem változik. (Itt vesszük számba a bontást is.) A fenntartási munkák közé soroljuk az idegen megrendelő részére végzett, számlázott teljesítményeket, a saját részre végzett fenntartást nem.

Fizetési mérleg: egy adott ország rezidensei és a nem rezidensek között egy adott időszakban végbemenő reálgazdasági és pénzügyi tranzakciókat mutatja ki.

Fizetett folyó transzferek: a munkaadói és munkavállalói járulékok, egyéni nyugdíj- és egészségbiztosítási járulékok, a háztartások által fizetett adók, illetékek, biztosítási díjak, valutakiadások.

Foglalkoztatási arány: a foglalkoztatottaknak a megfelelő korcsoportba tartozó népességhez viszonyított aránya.

Foglalkoztatáspolitikai nyugdíj: a bányásznyugdíj, a korengedményes nyugdíj és az előnyugdíj közös megnevezése a nyugdíj-statisztikai kimutatásokban. Ezek az ellátások egy tekintet alá esnek az öregségi nyugdíjjal, és az öregségi jellegű nyugdíjak közé sorolódnak be.

Foglalkoztatást elősegítő támogatásban részesülők: mindazon személyek, akik a foglalkoztatási törvény szerint valamely aktív foglalkoztatáspolitikai eszközben részesülnek. Esetükben az érintett létszám azokat foglalja magában, akik a tárgyhónapban legalább egy napon támogatott eszköz kedvezményezettjei voltak. Nyilvántartott álláskeresőket esetében a résztvevők a támogatás idejére kikerülnek a nyilvántartott álláskereső státusból.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő: a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek részére nyújtható támogatás, amelyet a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szabályoz. 2011. január 1-jétől a rendelkezésre állási támogatás helyébe új támogatási forma, a bérpótló juttatás lépett, majd 2011. szeptember 1-jétől a bérpótló juttatás elnevezése foglalkoztatást helyettesítő támogatásra változott.

Foglalkoztatott: az a személy, aki a vizsgált időszakban (ún. vonatkozási héten) legalább 1 órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, illetve rendelkezett olyan munkahellyel, ahonnan átmenetileg (betegség, szabadság – ideértve a szülési szabadságot is – miatt) távol volt. A gyermekgondozási díjban (gyed), gyermekgondozási segélyben (gyes) részesülők a nemzetközi ajánlásnak megfelelően nem tekintendők foglalkoztatottnak, hacsak nem végeztek a vonatkozási héten jövedelmet biztosító munkát.

Foglalkoztatott (munkaerőmérleg szerint): az aktív kereső és a nyugdíj mellett munkát vállaló személy.

Fogyasztás (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a vásárolt fogyasztás és a saját termelésű vagy ajándékba kapott javak együttes értéke.

Fogyasztás saját termelésből: olyan termékek fogyasztása, amelyeket az egyéni gazdálkodó maga termelt vagy gazdasági szervezetektől természetben kapott.

Fogyasztási kiadás: mindazon termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket a háztartások a rendelkezésre álló jövedelmükből személyes fogyasztási szükségleteik kielégítésére fordítanak.

Fogyasztóiár-index: a háztartások (lakosság) által saját felhasználásra vásárolt termékek és szolgáltatások időben bekövetkező (átlagos) árváltozását méri; jelzi az infláció, a „pénzromlás” mértékét.

Folyó fizetési mérleg: a reálgazdasági tranzakciókat (az áruforgalomhoz és a szolgáltatásokhoz kapcsolódó ügyleteket), a tőkebefektetések tulajdonlásához kapcsolódó kamat- és osztalék- jövedelmeket, a munkavégzésből származó jövedelmeket és a viszonylatlan folyó átutalásokat veszi számba.

Folyó termelőfelhasználás: azoknak a termékeknek és szolgáltatásoknak az értékét tartalmazza, amelyeket ráfordításként a termelési folyamat során felhasználnak. Nem tartoznak ebbe a körbe az állóeszközök, amelyek elhasználódását az állóeszközök értékcsökkenéseként kell elszámolni. A termékeket és szolgáltatásokat vagy átalakítják, vagy teljesen felhasználják a termelési folyamat során. A folyó termelőfelhasználás értékelése piaci beszerzési áron történik.

Fond: a levéltári anyag tagolódási rendszerének alapegysége, valamely szempont szerint összegyűjtött iratanyag. A rendszerezési alap lehet időrendi, az irat fajtája szerinti, valamint tárgyi és egyéb.

Fosszilis tüzelőanyag: az a tüzelőanyag, amely átalakult növényi és állati maradványokból származik, ilyen pl.: a tőzeg, a kőszén, a földgáz és a kőolaj.

Fuvardíjbevétele: a mások számára végzett áru fuvarozás díjbevétele. Nem tartalmazza az árkiegészítést és az egyéb fuvarozással kapcsolatos bevételeket (pl. a kocsimosás, fertőtlenítés stb. díját).

Füzet: az a nyomdai vagy más sokszorosítási eljárással készített kiadvány (4–48 oldal terjedelmű), amelynek megjelenése nem periodikus, és a közönség számára hozzáférhető.

G, Gy

Gabonafélék: búza (őszi, tavaszi, tönköly- és durumbúza), rozs, őszi és tavaszi árpa, zab, kukorica (májusi morzsoltban), egyéb kalászosok (triticale, kétszeres, rizs, indián rizs, köles, kanárimag, cirokmag és pohánka).

Gazdaságilag aktív népesség: gazdaságilag aktívak (gazdaságilag aktív népesség) a munkaerőpiacon megjelenők, vagyis a foglalkoztatottak és a munkanélküliek együtt.

Gazdaságilag aktív népesség (munkaerőmérleg szerint): a foglalkoztatottak és a nyilvántartott álláskeresőket együttes száma.

Gazdaságilag nem aktív: az a személy, aki nem sorolható be sem a foglalkoztatottak, sem a munkanélküliek csoportjába. Ők a vonatkozási héten nem dolgoztak, illetve nem volt rendszeres, jövedelmet biztosító munkájuk, és nem is kerestek munkát, vagy kerestek, de nem tudtak volna munkába állni.

GFS (Government Financial Statistics): a Nemzetközi Valutaalap által kidolgozott kormányzati pénzügyi statisztikai rendszer.

Gondnokság alatt álló: a korlátozottan cselekvőképes, illetve cselekvőképtelen felnőtt, akit a bíróság cselekvőképeséget érintő gondnokság alá helyezett.

Gyámság alatt álló kiskorú: aki nem áll szülői felügyelet alatt, és részére a gyámhatóság gyámot rendelt ki.

Gyermekegondozási díj (gyed): a biztosított szülőt megillető, annak keresetéhez igazodó ellátás, mely a terhességi-gyermekágyi segélyre jogosító időtartam (168 nap) leteltét követő naptól a szülést megelőző 2 éven belül megszerzett biztosításban töltött napoknak megfelelő időtartamra, de legfeljebb a gyermek 2. életévének betöltéséig jár, amennyiben a szülő a szülést megelőző két évben legalább 365 napig biztosított volt. A gyermekegondozási díj 1996-ban megszűnt, majd 2000. január 1-jével újból bevezették.

Gyermekegondozási segély (gyes): a gyermek harmadik életévének (ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig), illetve tartósan beteg, testi vagy értelmi fogyatékos gyermek esetében annak tizedik életévének betöltéséig igényelhető támogatás. (2010. május 1. és 2011. január 1. között a gyermek második életévének betöltéséig igényelhető.) Az első életévét betöltött gyermek után nagyszülő is igényelheti.

Gyermekegondozási alapellátás: a gyermekegondozási alapellátásnak elő kell segítenie a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét, a családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzését. Formái: gyermekegondozási szolgáltatás, bölcsődei ellátás, családi napközi, házi gyermekfelügyelet, helyettes szülői ellátás, gyermekek vagy családok átmeneti otthonában történő elhelyezés.

Gyermekjóléti szolgáltatás: a szolgáltatás keretében biztosítani kell a családgondozó tevékenységet, szolgáltatás közvetítésével segíteni a kliens hozzájutását a nem a szolgálat által nyújtott szolgáltatásokhoz, megszervezni a szakmai fórumokat, a helyettes szülői hálózatot, valamint a gyermekek és fiatal felnőttek számára a szabadidős programokat. A gyermekjóléti szolgáltatás ezen alapfeladatokon túl olyan speciális szolgáltatásokat is magába foglalhat, mint a gyermekek utcai szociális gondozása, a lakótelepi gyerekek gondozása és a lelkisegély-telefon működtetése. Ezeket a feladatokat gyermekjóléti központ (önálló intézmény), gyermekjóléti szolgálat (önálló intézményegység) vagy önálló gyermekjóléti szolgáltató látja el.

Gyerme népesség eltartottsági rátája: a 0–14 éves népesség a 15–64 éves népesség százalékában.

Gyerme kothon: Ellátást biztosít az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermekek és az utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek számára. Magába foglalja a korábban külön intézménytípusként létező csecsemőotthonokat is. Több típusa létezik: lakóotthon, utógondozó otthon, befogadó otthon, speciális, különleges és általános gyerme kothon.

Gyerme kvédelmi szakellátás: a szakellátás keretében kell biztosítani az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyerme k otthon nyújtó ellátását, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátását, valamint a szakellátást más okból igénylő gyerme k teljes körű ellátását. Az ellátás biztosítható gyerme kothonban, nevelőszülőnél vagy ápolást, gondozást nyújtó intézményben.

Gyógyszertár: a gyógyszerellátásra irányuló egészségügyi szolgáltató – ideértve a gyógyszer-kiskereskedelmet is – tevékenységet végző egészségügyi intézmény. A gyógyszertár közforgalmú, fiók-, kézi, intézeti és kórházi zárt forgalmú egységként működhet.

H

Hagyományos hulladékgyűjtés: a keletkezett hulladék válogatás nélküli, ömlesztett gyűjtése.

Halálok: mindazon betegség, kóros állapot vagy sérülés, amely a halált kiváltotta vagy ahhoz hozzájárult, valamint a baleset vagy erőszak körülményei, amelyek halálos sérülést okoztak.

Halálos otthoni baleset: a balesetet szenvedett személy tartózkodási helyén történt, a baleset folytán bekövetkezett halálozás.

Halálozás: az ENSZ ajánlásának megfelelően: az élet minden jelének végleges elmúlása az elveszületés megtörténte után bármikor, azaz az életműködésnek a születés utáni megszűnése, a feléledés képessége nélkül.

Halálozási arányszám: a nem és kor vagy korcsoport szerinti halálozások ezer megfelelő nemű és korú vagy korcsoportú népességre jutó száma, évközepi népességre számítva.

Hallgató: a felsőoktatási intézménybe felvételt nyert és beiratkozott, az intézmény nyilvántartásában szereplő személy.

Halmazott adásidő: a műsor kezdete és a műsor vége között eltelt idő a nem műsor jellegű jelfolyamok időtartamával együtt. 1998 előtt csak a közszolgálati rádió és televízió műsoridejét, 1998-tól a közszolgálati és a kereskedelmi adók műsoridejét tartalmazza.

Hálózat hossza: a törzshálózat, a vonalhálózat és a házhálózat vonalhosszáinak összege.

Hálózati és transzformátor-vesztesség: az energiaátvivő rendszerbe betáplált és a fogyasztónak átadott villamosenergia-mennyiség különbsége.

Hazai fogyasztás: az ország területén elfogyasztott mindazon termékek és szolgáltatások értéke, amelyeket a háztartások személyes fogyasztási szükségleteik kielégítésére fordítanak, azaz a háztartások fogyasztási kiadásának a természetbeni juttatásokkal növelt értéke.

Házasodók átlagos életkora: az adott naptári időszakban házasságra lépők kor szerinti házasságkötései alapján számított súlyozott számtani átlag.

Házasságkötés: a hivatalosan eljáró anyakönyvvezető előtt – két tanú jelenlétében – kötött házasság.

Házasságkötési arányszám: a házasságra lépőknek a 15 éves és idősebb, házasodásra képes (nőtlen, illetve hajadon, özvegy, elvált) népességhez viszonyított aránya. A korcsoportos adatoknál a viszonyítási alap a házasodó életkorával azonos korcsoport.

Házi gyermekorvos: a háziorvosi ellátást a 14. életévét be nem töltött személyek számára biztosítja. Felkérésre a 14–18. év közötti személyeket is elláthatja.

Házi segítségnyújtás: olyan szociális alapszolgáltatás, melynek keretében gondoskodni kell azokról az időskorúakról, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, illetve azokról a fogyatékos személyekről, pszichiátriai betegekről, szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek.

Háziorvos: személyes és folyamatos széles körű orvosi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából. Ha a településen nem működik házi gyermekorvos, a gyermekeket is ellátja.

Háziorvos/házi gyermekorvos betegforgalma: a háziorvosi/házi gyermekorvosi rendelésen való megjelenések száma és a háziorvos/házi gyermekorvos által hívásra, illetve a folyamatos ellátás végett lakáson történt látogatásainak, valamint a preventív látogatásainak a száma.

Háztartás (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a rokoni kapcsolatoktól függetlenül, közös jövedelmi, illetve fogyasztói közösséget alkotó, folyamatos életviteli költségeiket részben vagy egészben közösen viselő személyek összessége.

Háztartási szektor: kettős minősítésükben soroljuk ide a háztartásokat, egyrészt mint fogyasztó-, másrészt mint termelőegységeket. Az utóbbi funkcióhoz soroljuk az egyéni vállalkozásokat, a háztartások saját fogyasztásra történő termelését és a tulajdonos által lakott lakás nyújtotta lakásszolgáltatást is. A fogyasztó háztartás, a személyijövedelemadó-törvény szerint adózó egyéni vállalkozó (továbbiakban kisvállalkozó), az adószámmal nem rendelkező, vállalkozási tevékenységet végző, valamint az a háztartás, amely saját fogyasztásra termel. A háztartások mint fogyasztók a személyek olyan csoportjaiként definiálhatók, akik közös háztartásban laknak, jövedelmüket és vagyonukat részben vagy egészben közösen kezelik, a termékek és szolgáltatások bizonyos típusait együtt fogyasztják (pl. élelmiszereket és a lakással kapcsolatos termékeket, szolgáltatásokat).

Háztartások fogyasztása: tartalmazza mindazon termékek és szolgáltatások értékét, amelyek a rezidens (Magyarországon honos) háztartások személyes fogyasztási szükségleteit elégítik ki. **A finanszírozás forrásai szerint:** a háztartások fogyasztási kiadásai, a kormányzati szektortól származó társadalmi juttatások, valamint a háztartásokat segítő nonprofit intézményektől származó társadalmi juttatások.

Háztartások fogyasztási kiadásai: a háztartások mindazon fogyasztási kiadásai, beleértve az imputált kiadásokat is, amelyeket a rezidens háztartások termékek és szolgáltatások fogyasztására fordítanak.

Háztartások vezetékesgáz-fogyasztása: a fogyasztásmérővel rendelkező vagy átalánydíjat fizető háztartás (lakás, társbérlet, üdülő), illetve az épületen belül közös fogyasztásmérővel rendelkező helyiségek esetében (pl. kazánház) az épület gázfelhasználása.

Háztartások villamosenergia-felhasználása: a fogyasztásmérővel rendelkező háztartás (lakás, üdülő) részére háztartási árszabással (beleértve a külön mért éjszakai áramot is) elszámolt villamos energia mennyisége. Nem minősül háztartási felhasználásnak az a külön mért fogyasztás, amely nem háztartási szükségletet, hanem ipari tevékenységet szolgál.

Háztartásokat segítő nonprofit intézmények: olyan nonprofit intézmények alkotják, amelyek önálló jogi személyek, háztartásokat segítő tevékenységet folytatnak, továbbá egyéb nem piaci magántermelők. Fő bevételi forrásaik az eseti értékesítésből származó bevételeken kívül, a háztartásoktól mint fogyasztóktól származó önkéntes pénzbeli és természetbeni hozzájárulásokból, kormányzati befizetésekből és tulajdonosi jövedelmekből származnak. Főbb típusai: a) szakszervezetek, szakmai vagy tudományos társaságok, fogyasztói érdekvédelmi szervezetek, politikai pártok, egyházak, vallási közösségek (ideértve az állam által finanszírozott, de nem az állam által irányított szervezeteket), valamint kulturális, szabadidős és sportklubok; b) jótékonyági és segélyszervezetek, amelyeket egyéb szervezeti egységek pénzbeli vagy természetbeni önkéntes adományai finanszíroznak.

Háztartásokat segítő nonprofit intézmények egyéni célú fogyasztási kiadásai: az intézmények által finanszírozott és a háztartások által egyénileg fogyasztott termékek és igénybe vett termékek és szolgáltatások összege (természetbeni társadalmi juttatás).

Háztartásoknak szolgáltatott víz: a vízműhálózatba bekötött vezetéken a lakosságnak szolgáltatott víz, amely tartalmazza a háztartásban, a háztartáshoz tartozó gazdaságban, udvaron stb. használt víz mennyiségét, függetlenül attól, hogy az a lakásban, annak telkén lévő kifolyócsapból vagy a közterületen elhelyezett közkifolyóból származik.

Helyi autóbusz-hálózat. Vonalhálózat hossza: azoknak az útvonalaknak az együttes hossza kilométerben kifejezve, amelyeken az autóbuszok (viszonylatok) rendszeres utasforgalmat bonyolítanak le.

Helyi bíróság: városi és kerületi bíróság.

Helyi hívás: az ugyanabban a helyi hálózatban működő szolgáltatás-hozzáférési pontok egymás közötti, a helyi hálózattól ki nem lépő hívása. 2001-ig itt voltak számon tartva az internetcélú hívások is.

Helyi személyszállítás: a teljes egészében vagy túlnyomórészt egy-egy településen belül végzett személyszállítás.

Helyközi személyszállítás: a települések közötti személyszállítás, a nemzetközi forgalmat is beleértve.

Honlap: A világhálón elhelyezkedő, webcímmel azonosított terület. Egyéni témakörű webfájlok gyűjteménye, amelyek magukban foglalják a honlapnak nevezett nyitófájlt. Az ott lévő információk specifikus nyelven (HTML, XML, Java stb.) íródtak, amelyeket webböngészők jelenítenek meg, mint például a Netscape navigátor vagy az Microsoft Internet Explorer.

Honvédelmi kiadás: az állami költségvetés honvédelmi kiadása. Tartalmazza a Magyar Honvédség, a katonai tanintézetek és a katonai egészségügyi intézetek kiadásai mellett a HM igazgatása, a HM szervezetek, a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok kiadásait, a kutatás-fejlesztés ráfordításait és a nemzetközi békefenntartó feladatok kiadásait. A NATO-ban használt fogalomtól eltérően nem tartalmazza a határőrség, a polgári védelem, a más tárcánál felmerült honvédelmi ráfordításokat és a nyugdíjkiadásokat.

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás: olyan közfoglalkoztatási forma, amelynek keretében kizárólag foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek 1-4 hónapos időtartamban, napi 4 órás munkaidőben kerülnek bevonásra határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszony keretében olyan közfoglalkoztatási forma, amelynek keretében értéktéremtő, szakképzettséget is igénylő munkák végzésére vonhatók be elsősorban a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek, illetve álláskereső. A foglalkoztatás 2–12 hónapos időtartamban, napi 6–8 órás munkaidőben történik közfoglalkoztatási jogviszony keretében.

Hozzá tartozói nyugellátás: a túlélő hozzátartozó számára járó rendszeres pénzbeli ellátás, amit az elhunyt nyugdíjas (vagy mezőgazdasági szövetkezeti járadékos), vagy nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot (vagy mezőgazdasági szövetkezeti járadékra való jogosultságot) szerzett személy jogán állapítanak meg. Hozzá tartozói nyugellátásra jogosultság szempontjából halálesetnek minősül az eltűnés is, ha azt a bíróság jogerősen megállapította. Hozzá tartozói nyugellátás az özvegyi nyugdíj, ideiglenes özvegyi nyugdíj, szülői nyugdíj és az árvaellátás.

Hulladékgyűjtés bevétele lakás: Az a lakás, illetve üdülő, ahonnan az ezzel megbízott vállalkozások rendszeresen elszállítják a hulladékot.

I
Idegenforgalmi devizabevételek: a külföldiek által Magyarországon elköltött pénzösszegeknek a nemzetközi fizetési mérlegben megjelenő része (a Magyar Nemzeti Bank adatai alapján).

Idegenforgalmi devizakiadások: a magyarok által külföldön elköltött pénzösszegeknek a nemzetközi fizetési mérlegben megjelenő része (a Magyar Nemzeti Bank adatai alapján).

Ideiglenes hatállyal elhelyezett: az a gyermekvédelmi szakellátásban részesülő kiskorú, akit azonnali intézkedést igénylő veszélyeztetettség miatt helyezett el az illetékes hatóság a nevelésre alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél vagy más hozzátartozónál, illetve személynél, ha pedig ezekre nincs lehetőség, akkor nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben.

Ideiglenes vándorlás: az a településhatárt átlépő lakásváltoztatás, amikor a vándorló lakóhelyét fenntartva változtat lakást, s új lakását tartózkodási helynek jelöli meg, valamint ha egyik tartózkodási helyről másik tartózkodási helyre költözik.

Időskorúak járadéka: a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorúak részére nyújtott támogatás.

Idős népesség eltartottsági rátája: a 65 éves és idősebb népesség a 15–64 éves népesség százalékában.

Időszaki lap: azonos című és tárgykörű nyomtatott sajtótermék, amely egy naptári éven belül legalább egyszer megjelenik, évfolyamszáma, sorszáma vagy keltezése van.

Igénybejelentés (indítás): az igénylő a nyugdíjmegállapító szervhez a nyugdíj vagy más nyugdíjszerű ellátás, illetve szolgálati idő elismerése iránt igényt nyújt be az államigazgatási eljárást, illetve a társadalombiztosítási ellátásokat szabályozó jogszabályoknak megfelelően.

Ikerszülés: azon esetek száma, amelyek során egy nő egy terhességből – a magzat életképességétől függetlenül – egynél több magzatot hoz világra.

Ikerszületés: az ikerszülésből származó összes magzat száma, életképességtől függetlenül.

Innováció: új vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing módszer bevezetése az üzleti gyakorlatba, munkahelyi szervezetbe vagy a külső kapcsolatokba.

Internet: az összekapcsolt számítógépek világméretű, nyilvános hálózata, amelyen az adatok továbbítása internetprotokoll (IP) segítségével történik.

Internet-előfizetés: az internetszolgáltatóknál egy előfizetőnek számít a modemén keresztül előfizető magánszemély, de egy előfizetőnek számít a bérelt vonalas szolgáltatást igénybe vevő több száz főt foglalkoztató cég is.

Internet-előfizetők: azok a vállalkozások, háztartások, magán-személyek, nonprofit szervezetek, intézmények, amelyeknek internetszolgáltató vállalkozás (szerződésben megállapított díj ellenében) internet-hozzáférést biztosít.

Intranet: egy szervezet belső kommunikációs hálózata, amely internetprotokollt használ a szervezeten belüli kommunikáció megvalósítására.

Ipari értékesítés belföldre: az ipari tevékenységből származó termékek és szolgáltatások belföldi célú értékesítésének nettó árbevétele.

Ipari értékesítés exportra: a saját termelésű, illetve az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek külkereskedelmi áruforgalomban külföldi vevőnek történő értékesítésének, továbbá a külföldi igénybe vevőnek végzett ipari szolgáltatás teljesítéskori forintértékét foglalja magában, függetlenül attól, hogy azt devizában, valutában, forintban, illetve termék- vagy szolgáltatásimporttal egyenlíti ki. Az exportértékesítés árbevételének elszámolása szempontjából külföldi vevő az, akinek külföldi gazdasági tevékenységi székhelye, illetve állandó telephelye a Magyarország államhatárán kívüli területen van. Az exportértékesítés az Európai Unió országaiba való kiszállításokat is tartalmazza.

Ipari termelés: az iparba sorolt vállalkozások ipari tevékenységének bruttó termelési értéke. E mutatót úgy számítjuk, hogy az ipari tevékenység nettó árbevételét korrigáljuk a saját termelésű ipari készletek állományváltozásával.

Ipari tevékenység nettó árbevétele: a saját termelésű, illetve az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek és a teljesített ipari szolgáltatások árkiegészítéssel növelt, jövedéki, regisztrációs és energiaadóval csökkentett, általános forgalmi adó nélküli ellenértéke.

ISCED: az oktatás szabványos nemzetközi osztályozási rendszere.

ISDN-hálózati hozzáférési szolgáltatás (Integrated Services Digital Network): az ISDN-hálózat és a szolgáltatást igénybe vevő, ISDN-hálózaton keresztül történő elérésének biztosítása. Az ISDN-alapsebességű és primer sebességű szolgáltatás során a szolgáltató a forgalom céljaira 2, illetve 24, vagy 30, strukturált vagy nem strukturált, 64 kbit/sec átviteli sebességű, ISDN-protokoll szerint működő átviteli csatornát, jelzescsatornát, valamint a hálózathoz való csatlakozáshoz, szolgáltatáshozzáférési pontként, hálózatvégződő egységet biztosít.

Iskolai rendszerű szakképzés: a közoktatás szakmai vizsgára felkészítő szakasza.

Ítélező bíróság: első fokon a helyi bíróság, a megyei és fővárosi bíróság, másodfokon a helyi bírósághoz tartozó ügyekben a megyei és a fővárosi bíróság, a helyi és a megyei bíróságokhoz tartozó ügyekben az ítéltáblák, a megyei és a fővárosi bírósághoz és az ítéltáblákhoz tartozó ügyekben a Legfelsőbb Bíróság.

J

Jelenlévő népesség: az eszmei időpontban az adott közigazgatási egységben tartózkodó személyek száma. Az ország jelenlévő népessége nem tartalmazza a külföldön élő (tartózkodó) magyar állampolgárokat, viszont (a diplomáciai testületek tagjainak kivételével) tartalmazza az országban tartózkodó külföldi polgári személyeket.

Jogerősen elítélt: az a személy, akit a bíróság jogerős határozatával – büntetésként – szabadságvesztésre, közérdekű munkára, pénzbüntetésre, foglalkozástól eltiltásra, járművezetéstől eltiltásra, kiutasításra, (katonai büntetésként lefokozásra, szolgálati viszony megszüntetésére) ítél; akivel szemben önállóan alkalmazott mellékbüntetést (foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kitiltást, kiutasítást), intézkedést (megrovást, próbára bocsátást, kényszergyógykezelést, elkobzást, vagyoneklobzást, fiatakorúaknál javítóintézeti nevelést) alkalmazott, illetve akinél a bűnösséget megállapította, de a büntetés kiszabását mellőzte.

Jövedelemképződés: termelői oldalról mutatja be a termelési folyamathoz közvetlenül kapcsolódó jövedelemképződést. A forrást a hozzáadott érték képezi, ennek felhasználása pedig a munkavállalói jövedelmek, valamint az egyéb termelési adók összege, csökkentve az egyéb termelési támogatások értékével. Az egyenlegező tétel a működési eredmény.

Jövedelmek (a háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): az úgynevezett személyes célú jövedelmek, melyek nem tartalmazzák a természetbeni társadalmi juttatások (egészségügyi ellátás, oktatás stb.) értékét.

Jövedelmi decilisek (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a népesség egy főre jutó évi nettó jövedelme alapján sorba rendezett tizedei.

K

Kábeltelevízió-hálózati internetelés: kábeltelevíziós hálózaton megvalósított internetkapcsolat.

Kábeltelevíziós hálózat: rádió- és televízióműsorok jeleinek elosztására szolgáló kábeles távközlőhálózat, a telekhatáron belüli rendszerrel együtt.

Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakás: olyan lakás, amelyben egy vagy több működő kábeltelevíziós hálózati végpont van, függetlenül attól, hogy a lakás tulajdonosa vagy bérletje a hálózat előfizetője-e. 2009-től az IPTV-szolgáltatás is ideértendő.

Kábeltelevíziós szolgáltató: a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál (NMHH) nyilvántartásba vett és a KSH által felkutatott szolgáltató. 2009-től az IPTV-szolgáltatók is ideértendők.

Kábítószert-fogyasztók: azon személyek, akik naponta vagy alkalmasszerűen kábítószert fogyasztottak, és a drogambulanciák és droggözpontok, pszichiátriai gondozók, gyermek- és ifjúsági ideggondozók, pszichiátriai osztályok és szakambulanciák, krízisintervenciós osztályok, alkoholológiai és addiktológiai gondozók és osztályok, illetve szakambulanciák, drogtérapiás intézetek nyilvántartásaiban szerepelnek.

Kapott folyó transzferek: a pénzbeli társadalmi juttatások, a biztosítási kártérítések, a külföldről származó valutajövedelmek stb. Kötelező társadalombiztosítási juttatások: a kötelező társadalombiztosítás pénzbeli juttatásai a kötelező társadalombiztosítási alapok által a háztartásoknak fizetett pénzbeli társadalmi juttatások (pl. nyugdíj, táppénz, munkanélküli-segély). Munkavállalóknak nyújtott nem alapszerű társadalombiztosítási juttatások: A munkavállalóknak nyújtott nem alapszerű társadalombiztosítási juttatások olyan pénzbeli társadalombiztosítási juttatások, amelyeket a munkaadók fizetnek a munkavállalóknak/hozzátartozóiknak olyan esetekben, amelyek hasonlóak a kötelező társadalombiztosítás keretében fizetettekhez, de amelyekre a kötelező társadalombiztosítás nem terjed ki (pl. munkaadói táppénz, korongedményes nyugdíj).

Kar: a felsőoktatási intézményen belüli oktatási és igazgatási szervezeti egység. A felsőoktatási intézmények karait minden tanévben kormányrendelet sorolja fel.

Kárpótlási jegy: a kárpótlási törvényben megszabott módon kibocsátott, meghatározott ideig kamatozó és csak meghatározott célra felhasználható, bemutatóra szóló értékpapír.

Kereset: a bérköltség terhére kifizetett alapbér (törzsbér), bérpótlékok, kiegészítő fizetés, prémium, jutalom, 13. és további havi fizetés.

Kereskedelmi szálláshely: engedélyben feljegyzített, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény, amely üzletszerűen, egész éven át vagy időnyelleggel, folyamatos napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szálláshelyszolgáltatást nyújt. 2010-től a 239/2009. (X. 20.) Korm. rendelet alapján szálláshely szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épület, kivéve az egyéb szálláshely, illetve a falusi szálláshely-szolgáltatást nyújtó egységeket.

Kereskedelmi vendéglátóhely: meleg- és nem melegkonyhás vendéglátóhelyek, cukrászdák, valamint a szeszes és szeszesmentes italokat értékesítő vendéglátóegységek és zenés szórakozóhelyek.

Késői magzati halálozás: ha a magzat az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adta és a fogamzástól számított teljes 24 hétnél (1996-ig teljes 28 hétnél) hosszabb ideig volt az anya testében, illetve ha a magzat kora nem állapítható meg, de a magzat testhossza a 30 cm-t, vagy a magzat testtömege az 500 gramm-ot eléri, illetve ikerszülés esetén a magzat korától függetlenül, ha legalább az egyik magzat élve született.

Készletváltozás: az elszámolási időszak során a gazdasági szektorok saját termelésű és vásárolt készletállományában bekövetkezett változás értéke.

Kiadás (Háztartási költségvetési és életkörülmények felvétel alapján): a háztartásnak folyó évi jövedelemfelhasználásból és megtakarításból, vagyontárgyak értékesítéséből más háztartástól pénzben vagy természetben kapott ajándék, kárpótlási jegy hasznosításából, illetve hitelfelvételből fedezett kifizetése.

Kiadott mű: az a nyomdai vagy más sokszorosítási eljárással készített kiadvány, amelynek megjelenése nem periodikus, és a közönség számára hozzáférhető. A statisztikai számbavétel szempontjából egy mű – még ha többkötetes is – egy egységnek számít. Azonos mű újabb kiadása külön kiadott mű.

Kibocsátás: adott gazdasági egység által más, a termelő és szolgáltató gazdasági egységen kívüli egységek számára előállított, valamint a saját végső fogyasztásra kerülő termékek és szolgáltatások összessége. A kibocsátást a nemzeti számlák alapján értékelik.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás: az ellátásra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámja jogosult, ha a gyermek tartására köteles és nyugellátásban vagy baleseti nyugellátásban vagy nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban vagy időskorúak járadékában részesül.

Kincstárjegy: rövid – maximum 1 éves – lejáratú államadósságot megtestesítő, általában bemutatóra szóló, szabadon átruházható értékpapír.

Kiskereskedelem eladási forgalma: a kiskereskedelmi hálózatban fogyasztói folyó áron – áfával és fogyasztási adóval növelt értéken – történő árueladás. (A megfigyelés a piacok forgalmára és az alkalmi utcai árusok tevékenységének mérésére nem terjed ki.)

Kiskereskedelmi forgalom árucsoportos megoszlása: a kiskereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozások kiskereskedelmi eladási forgalmának áruszerkezetére vonatkozó adatok.

Kiskereskedelmi üzlet: döntően a lakosság részére kereskedelmi termékek értékesítésére szolgáló egység.

Kiskorú: az a személy, aki 18. életévét nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött.

Korai és középidős magzati halálozás: ha a magzat az anya testétől történt elválasztás után az élet semmilyen jelét nem adta és a fogamzástól számított teljes 24 hétig vagy annál rövidebb ideig volt az anya testében, illetve, ha a magzat kora nem állapítható meg, de testtömege az 500 grammot, testhossza a 30 cm-t nem érte el.

Korbetöltött rokkant: az öregségi nyugdíjkorhatárt elért rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjas.

Korhatár alatti rokkant: az a személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem érte el, és rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjban részesül.

Kórházból elbocsátott beteg: az év folyamán a kórházból eltávozott, továbbá ugyanazon gyógyintézet más osztályára vagy más gyógyintézetbe áthelyezett, illetve meghalt beteg.

Kormányzat: a költségvetési rend szerint gazdálkodó központi és helyi önkormányzati költségvetési intézmények, az elkülönített állami pénzalapok, valamint a társadalombiztosítási alapok. Itt számoljuk el a nem piaci tevékenységet folytató közösségi tulajdonú vállalatok (pl. a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.) tevékenységét is, valamint azokat a közalapítványi, alapítványi vagy közhasznú társasági formában működő nonprofit intézményeket, melyeknek működésében az állami felügyelet közvetlenül érvényesül, továbbá költségeiknek több mint 50 százalékát kormányzati forrásból fedezi.

Könyv: nyomtatott vagy más sokszorosítási eljárással készített mű, amelynek belső terjedelme legalább 49 oldal, szerepel a Magyar Nemzeti Bibliográfiában, és a közönség számára hozzáférhető.

Könyvtári állomány: a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett dokumentumok összessége.

Kötőtpályás helyi közlekedés hálózata. Építési hossz: a kiépített vonalak együttes hossza, tekintet nélkül arra, hogy hány sínpar van a vonalon lefektetve.

Kötvény: kamatozó értékpapír, amely tulajdonosának előre rögzített (vagy valamilyen külső körülményhez egyértelműen kötött), a névértékre vonatkoztatott és a kötvényen feltüntetett kamatlábnak megfelelő kamatot biztosít.

Közforgalmú vasút: az a vasút, amelyet bárki, bármely viszonylatban igénybe vehet teher-, illetve személyszállításra.

Közforgalmú vasúti járműállomány: a vasút tulajdonában lévő teljes (leltári) állomány, függetlenül attól, hogy a jármű használatban van-e vagy sem.

Közoktatási intézmény: önálló alapító okirattal rendelkező, közoktatási, nevelési feladatokat ellátó szervezet. A közoktatási intézmény egy igazgatási szervezetben több közoktatási feladatot is elláthat.

Közösségi fogyasztás: a végső fogyasztásnak az a része, amelyet a társadalom valamennyi tagja vagy a közösség egy meghatározott része közösen fogyaszt el. A közösségi fogyasztást kizárólag a kormányzat finanszírozhatja.

Közpark: a település belterületén lévő közhasználatú zöldterület.

Központi költségvetési mérleg: a központi költségvetés bevételeinek és kiadásainak zárt rendszerű és megfelelő csoportosításban történő bemutatása.

Közszolgáltatás keretében elszállított települési szilárd hulladék: kizárólag a közszolgáltatás keretében elszállított mennyiséget jelenti, tehát például nem foglalja magában az egyedi szerződés alapján megrendelésre elszállított hulladék mennyiségét.

Közúti közlekedési baleset gyermekáldozata: a meghalt, megsérült személy 14 éves korig.

Közúti közlekedési baleset következtében könnyen sérült személy: az, aki a baleset következtében nyolc napon belül gyógyuló sérülést, ficamodást, horzsolást szenved.

Közúti közlekedési baleset következtében meghalt személy: az, aki a baleset helyszínén vagy a balesetet követő 30 napon belül meghalt.

Közúti közlekedési baleset következtében súlyosan sérült személy: az, aki a baleset következtében nyolc napon túl gyógyuló sérülést, zúzódást, illetve bármely olyan sérülést szenved, amely kórházi ápolást tesz szükségessé.

Közúti jármű-állomány: a forgalmi rendszámmal ellátott közúti járművek száma, a fegyveres erők és testületek, valamint a rendvédelmi szervek gépjárművei nélkül.

Közületi fővonal: a közületi előfizető használatában lévő fővonal.

Közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás, üdülő: az a lakás, amelyből a keletkező szenny- és használt vizet közvetlen csatlakozással gyűjtő csatornába vezetik.

Közüemi vízhálózatba bekapcsolt lakás, üdülő: ahol a lakásban vagy az ahhoz tartozó telken legalább egy, elosztóvezetékbe kapcsolt kifolyócsap van. A kifolyócsap lehet a lakásban, a lakáson kívül a ház falán vagy a házhoz tartozó telek határán belül.

Közvilágítási hálózat: a kizárólag közvilágítási célra használt villanyvezeték-hálózat.

Kutatás, fejlesztési ráfordítások: a költségek és a beruházások áfa nélküli együttes összege, bármilyen hazai vagy külföldi forrásból származnak, függetlenül attól, hogy a pénzforrás eredetileg kutatásra, fejlesztésre vagy más célra állt rendelkezésre.

Kutatás-fejlesztés: a kutatás és kísérleti fejlesztés olyan módszeresen folytatott alkotómunkát jelent, amely a meglévő ismeretanyag bővítésére szolgál – beleértve az emberről, a kultúráról és a társadalomról szerzett ismereteket is –, valamint arra, hogy ezt az ismeretanyagot új alkalmazások kidolgozására használják fel. A kutatás és kísérleti fejlesztés jellemzői: az alkotás eleme, az újdonság eleme, a tudományos módszerek alkalmazása és az új ismeret létrehozása.

Típusai: az alapkutatás, az alkalmazott kutatás és a kísérleti fejlesztés.

Kutatás, fejlesztés számított létszáma: a K+F-tevékenységgel foglalkozó személyek tényleges létszáma a K+F-tevékenységre vetített, teljes munkaidőre átszámítva.

Kutatás, fejlesztés tényleges létszáma: azoknak a természetes személyeknek a statisztikai állományi létszáma, akik a különböző szektorok kutatóhelyein K+F-tevékenységgel foglalkoznak (kutató-fejlesztő, kutatási segédcsapadék, egyéb fizikai és nem fizikai foglalkozású személyzet), függetlenül a kutatásra, fejlesztésre fordított időtől.

Kutatási, fejlesztési segédcsapadék: a kutatás, fejlesztési segédcsapadékhoz tartoznak azok, akiknek fő feladatuk ellátásához technikai ismeretekkel és tapasztalattal kell rendelkezniük a természettudományok, műszaki tudományok, az orvostudományok, az agrártudományok, a társadalomtudományok vagy a bölcsészettudományok egy vagy több területén. Tudományos és műszaki feladatok ellátásával vesznek részt a K+F-ben, melyek elméleti és gyakorlati módszerek alkalmazását igénylik. Munkájukat általában a kutatók, fejlesztők irányításával végzik. Ide tartoznak a technikusok, a laboránsok, az asszisztensek stb.

Kutató, fejlesztő: olyan szakember, aki új tudományos ismeretek, termékek, eljárások, módszerek és rendszerek koncepciójával vagy megalkotásával, valamint az érintett projektek menedzselésével foglalkozik.

Külföldi érdekeltségű vállalkozás: olyan jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli vállalat, amelyben 10% vagy annál nagyobb a külföldi tulajdoni részesedés. Az adatok a 10% alatti részesedésű és a külföldön tevékenységet végző, passzív pénzközvetítői funkciót betöltő vállalkozásokat nem tartalmazzák.

Külföldiek kiadásai: a külföldiek magyarországi turisztikai és egyéb kiadásai a külföldi állampolgárok által hazánkban elköltött összeget, a nemzetközi közlekedést, valamint az ezekhez kapcsolódó jutalék és egyéb jogcímek formájában Magyarországon maradó összeget tartalmazzák.

Külkereskedelmi forgalom: a termékek és a szolgáltatások export- és importforgalma. Az **áruforgalom** tartalmazza a külkereskedelmi termékforgalmi statisztikából rendelkezésre álló általános forgalmat, a bunker üzemanyagot, az aktív

és passzív bér munkát (bruttó értéken számba véve), a bér munkában készült exportált késztermék anyagtartalmának korrekcióját, a javítást (nettó értéken számba véve), a tértírást a nemzeti számlák szabályai szerint elszámolva, az illegális árukkal és a magyar adószámmal rendelkező külföldi cégekkel kapcsolatos kiigazítást. A **szolgáltatásforgalom** tartalmazza az idegenforgalmat (a nem rezidensek magyarországi és a rezidensek külföldi kiadásait), az illegális tevékenységgel kapcsolatos becslést, a külső gyártást, a FISIM-et, a rezidens és nem rezidens gazdasági egységek közötti üzleti és egyéb szolgáltatási tranzakciókat. **Külkereskedelmi egyenleg:** a nemzetgazdaság áru- és szolgáltatásexport- és -import-forgalmának egyenlege.

Külkereskedelmi szolgáltatásforgalom értéke: az adott időszakban a rezidensek és nem rezidensek között létrejövő szolgáltatásügyletek számla szerinti, forgalmi adó nélküli értéke.

Külkereskedelmi termékforgalom egyenlege: a kiviteli és a behozatali forgalom értékének különbsége. Pozitív érték esetén az egyenleg aktívumot, negatív érték esetén passzívumot mutat.

Külkereskedelmi termékforgalom értéke: a külkereskedelmi termékforgalmi ügyletek statisztikai értéke: behozatal esetében c.i.f., kivitel esetében f.o.b. típusú értékben kifejezve.

Különleges célú gépjármű: olyan közúti motoros jármű, amelynek nem elsődleges és kizárólagos feladata a személy vagy áru szállítása (pl. mentőautó, tűzoltó jármű, mozgódaru, műhelykocsi, buldózer stb.).

L

Lakás: az eredetileg állandó emberi szállás, tartózkodás (otthon) céljára épített, vagy lakássá átalakított, és jelenleg is lakás céljára alkalmas, meghatározott rendeltetésű (lakó-, főző-, egészségügyi stb.) helyiségek egymással általában műszakilag (építészeti) is összefüggő egysége, amely a közterületről, udvarról vagy az épületen belüli közös térből (lépcsőház, folyosó stb.) önálló bejáratral rendelkezik. Az adatfelvétel során egy lakásnak minősült a műszakilag (építészeti) összefüggő, belső átjárókkal összekötött helyiségek csoportja akkor is, ha egy vagy több helyiség átjáróját ideiglenes jelleggel (nem befalazva!) lezárták. A lakás lehet lakott és nem lakott.

Lakás (új építés): teljes vagy részleges háztartás vitelére alkalmas lakó- és mellékhelyiségek, valamint egyéb helyiségek együttese. A teljes háztartás vitelére alkalmas lakásnak legalább egy, 17 négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, tisztálkodás és mosás, valamint főzés és mosogatás céljára szolgáló helyiségekkel kell rendelkeznie. A részleges háztartás vitelére alkalmas garzonlakásnak (kislakásnak) legalább egy, 12 négyzetmétert meghaladó alapterületű lakószobával, a tisztálkodás céljára szolgáló helyiséggel és főzés céljára legalább főzőszekrénnel kell rendelkeznie.

Lakásbérlemény: a lakásbérleti szerződés tárgya. Ide tartoznak a lakás céljára bérbe adott bérlemények és a házfelügyelői vagy egyéb szolgálati lakások, valamint a bérbe nem adott (üres) lakások.

Lakásfenntartási támogatás: a szociálisan rászoruló személyeknek, családoknak nyújtható támogatás az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaiak viseléséhez.

Lakásfővonal: a lakásba bekötött működő vagy átmenetileg szünetelő fővonal.

Lakbérbevétel: a lakásbérlemények után lakbér címen ténylegesen bevételezett összeg, figyelembe véve a túlfizetéseket is.

Lakóházjavításra fordított összeg: a felújításra, karbantartásra, korszerűsítésre fordított összegek együtt.

Lakóhely: annak a lakásnak a címe, amelyben az állampolgár él. Ez megfelel a korábbi állandó lakóhelynek.

Lakónépesség: az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Lakóparki épület: egy helyrajzi számon nyilvántartott telken elhelyezkedő, egységes építészeti arculattal kialakított, többlakásos lakóépületekből álló épületegyüttes.

Lakosság kiadásai: a lakosság külföldi turisztikai és egyéb kiadásaihoz számítjuk a Magyarországon kifizetett összegek azon részét is, ami külföldi rezidensekhez kerül.

Lakótelep: többlakásos, többszintes, legalább kettő vagy több épületben, folyamatos beruházásszervezéssel, magas műszaki infrastruktúrával megvalósuló építkezés épülete. Ezen épületek a településszerkezeten belül többnyire forgalmi utakkal határolt, önálló településrészt alkotnak.

LAN (local area network): számítógépek közötti kommunikációs hálózat, amelynek kiterjedése egy épületen belülré, illetve szorosan egymás mellett elhelyezkedő épületekre korlátozott, lehetővé teszi a felhasználók részére az adatok cseréjét, nyomtatók megosztását, a központi számítógép mindenki számára történő elérhetőségét stb.

Légszennyezettség: különböző anyagoknak az emberi egészségre és a környezetre káros mértékű, időtartamú jelenléte a környezeti levegőben. Mérése az egységnyi térfogatú levegőben található (illetve az egységnyi talajfelületre kiülepedő) szennyezőanyagok tömegével történik.

Levélpostai küldemény: levél, levelezőlap, válaszos levelezőlap, képes levelezőlap, nyomtatvány, vakok írása, valamint a levélpostai küldeményekhez köthető értéknövelt szolgáltatásokkal kiegészített levélküldemények.

Levéltár: a maradandó értékű iratok tartós megőrzésének, levéltári feldolgozásának és rendeltetésszerű használatának biztosítása céljából létesített intézmény.

M

Magánalapok pénzbeli juttatásai: az önkéntes kölcsönös nyugdíj-, egészségbiztosítási és önszegélyező pénztárak kifizetett juttatásai.

Magán-nyugdíjpénztár: munkáltatók, szakmai kamarák, szakmai egyesületek, munkavállalói, illetve munkáltatói érdekképviselések, önkormányzatok, önkéntes pénztárak által létrehozott, nyugdíjszolgáltatást szervező, finanszírozó és nyújtó szervezet.

Magánnyugdíjpénztárak miatti korrekció: a magánnyugdíjpénztárakban levő megtakarítások a nemzetiszámlarendszerek szerint a háztartások tulajdonát képezik, ezen alapok tartalékából a háztartások részesedésének a változá-

sa tehát része a háztartások megtakarításának, ezért még a megtakarítás elszámolása előtt a magánnyugdíjpénztárak nettó vagyonváltozását jelentő tétellel korrigálni kell a háztartások rendelkezésre álló jövedelmét.

Magzati halálozás: a magzatnak a szülés (az anyából történő teljes kitolás vagy kihúzás) előtt bekövetkezett elhalása, függetlenül a terhesség tartamától.

Magzati veszteség: a magzati halálozás és a terhességmegszakítás együtt

Magyar állampolgárságot kapott személy: aki honosítással (külföldi állampolgárként született) vagy visszahonosítással (korábbi magyar állampolgársága megszűnt) vált magyar állampolgárrá.

Magyarország külkereskedelmi áruforgalma: az uniós és az unión kívüli forgalom összege.

Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgár: az a tartózkodásra, letelepedésre jogosító engedéllyel rendelkező külföldi állampolgár, aki az adott év január 1-jén az Magyarországon tartózkodott.

Magyarországra bevándorló külföldi állampolgár: az adott évben Magyarországra belépő, és a hatályos jogszabályoknak megfelelő tartózkodásra jogosító engedélyt kapott külföldi állampolgár.

Magyarországról kivándorló külföldi állampolgár: az a tartózkodásra, illetve letelepedésre jogosító engedéllyel rendelkező külföldi állampolgár, aki az adott évben Magyarországot a visszatérés szándéka nélkül elhagyta, akinek az engedély érvényessége lejárt és új engedélyt nem kért, valamint akinek az engedélyét visszavonás miatt érvénytelenítették.

Másodlagos energiahordozó: az elsődleges energiahordozók átalakításából keletkező energiahordozók, pl.: benzin, elektromos áram, tüzelőolaj.

Megszűnt lakás: a települési önkormányzat lakásmegszűnési nyilvántartása alapján az elemi csapás, megsemmisülés, avulás, bontás, átépítés miatt megszűnt lakás, továbbá jogszabályban megengedett esetben lakásnak nem lakás céljára való használatbavétele.

Megtakarítás: az összes (korrigált rendelkezésre álló) jövedelem és az összes (tényleges) fogyasztás egyenlege. Részei: a tőketranszferok egyenlege, mely a kapott tőketranszfer (pl. magánlakás-építési támogatás) és a fizetett tőketranszfer (pl. az infrastrukturális fejlesztéshez fizetett lakossági hozzájárulás) egyenlege, valamint a felhalmozás (lakásberuházási kiadások, kisvállalkozók termelői beruházásai) és a nettó hitelnyújtás, mely más szektorok vagy a külföld fogyasztásának és tőkefelhalmozásának finanszírozására fordítható pénzügyi eszközök formájában felhalmozott összeg.

Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások: a megváltozott munkaképességű személyek részére folyósított ellátások összefoglaló megnevezése a nyugdíjstatisztikában. A rokkantsági ellátás, a rehabilitációs ellátás, a – 2012-től újonnan már meg nem állapítható – rehabilitációs járadék, valamint a bányászok egészségkárosodási járadéka tartozik ide.

Megújuló energiaforrás: olyan energiaforrás, amely a természeti folyamatok során folyamatosan rendelkezésre áll, vagy újratermelődik, például nap-, szél-, biomassza-, vízi és geotermikus energia.

Megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia: a kizárólag megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművek által előállított villamos energia, valamint a hagyományos energiaforrásokat is hasznosító vegyes erőművek által előállított villamos energia megújuló energiaforrásból előállított része.

Megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások: a megváltozott munkaképességű személyek részére folyósított ellátások összefoglaló megnevezése a nyugdíjstatisztikában. A rokkantsági ellátás, a rehabilitációs ellátás, a – 2012-től újonnan már meg nem állapítható – rehabilitációs járadék, valamint a bányászok egészségkárosodási járadéka tartozik ide.

Menetdíjbevétele: a mások számára végzett személyszállítás díjbevétele. Nem tartalmazza az árkiegészítést és az egyéb fuvarozási bevételeket (pl. a poggyász szállításának díját).

Mentőszállítás: az a mentőfeladat, amely során a beteget orvos megrendelésére legalább mentőápolói felügyelettel – azonnal, illetve legfeljebb 2 órán belül – feltalálási helyéről egészségügyi intézménybe szállítják.

Mezőgazdasági ráfordítási árindex: a mezőgazdasági ráfordítási árindexek nem csak az ipari eredetű, hanem a mezőgazdasági eredetű felhasználást (pl. vetőmag, takarmány) is figyelembe veszik. A ráfordítások árindexe tartalmazza mind a folyó termeléshez felhasznált termékek és szolgáltatások, mind a mezőgazdasági beruházási javak árindexeit.

Mezőgazdasági termékek bruttó termelése: a veszteségmentes termelés értéke (bruttó kibocsátás+saját termelésű vetőmag, takarmánytej, takarmánytőjás, keltetőtőjás, mezei leltár értékváltozása és étkezési hal). 1999-től a kiszopott juh- és kecsketej nélkül.

Mezőgazdasági termékek felvásárlása: a termelőtől feldolgozási vagy továbbértékesítési célra vásárolt mezőgazdasági termék.

Mezőgazdasági termelői árak indexe: a mezőgazdasági termelőktől továbbértékesítésre vagy feldolgozásra felvásárolt, valamint közvetlenül a lakosságnak fogyasztásra (piacon) eladott mezőgazdasági termékekért a termelőknek kifizetett árak változásait mutatja. Nem tartalmazza a mezőgazdasági termelők egymás közötti forgalmában a továbbtartásra értékesített állatok (növények tenyésztéssel) átváltozásait.

Mobil-előfizetés: az adott időszak utolsó napján működő, hívható SIM-kártyák száma.

Modem: digitális jeleket analóg – telefonhálózatokon való átvitelhez – át- és visszaalakító hardvereszköz (MODulátor/DEMO-dulátor). Számítógépeket telefonvonal segítségével összekötő vagy a számítógépbe bővítő kártyaként beszerelt berendezés.

Motorkerékpár-állomány: a forgalmi rendszámmal ellátott, 50 cm³-nél nagyobb hengerűrtartalmú motorkerékpárok száma. 1983-ban a 125 cm³-es és kisebb hengerűrtartalmú motorkerékpároknál új rendszámot vezettek be. Ennek során mintegy 200 ezer, előzőleg nyilvántartott kismotorkerékpárra nem kértek új rendszámot.

Mozgóórság (mentő): mentési készenlét rendezvények, mentési tevékenységet igénylő egyéb események egészségügyi ellátásának biztosítására, jogszabályban meghatározott személyi, tárgyi feltételeknek megfelelően.

Mozi (moziterem): működési engedéllyel rendelkező, belépődíj ellenében rendszeres időközönként filmalkotások (filmek, videofilmei) nyilvános bemutatására szánt, bármely képmegjelenítő eszközzel felszerelt helyiség. Statisztikai felvételnél a multiplex mozik termei egyenként kerülnek számbavételre.

Munkaadói és egyéb társadalombiztosítási hozzájárulás: a társadalombiztosítási és munkaadói járulékon felül idetartozik a munkáltatói táppénz-hozzájárulás, valamint az egészségügyi hozzájárulás. Tartalmazza az önállóak és munkanélküliek társadalombiztosítási hozzájárulását.

Munkaadók társadalombiztosítási hozzájárulása: a munkavállalói jövedelemnek a bérek és keresetek tételen felüli része, amely arra szolgál, hogy a munkavállaló társadalombiztosítási juttatásban részesülhessen. Két fő típusa: (1) a

tényleges, a munkaadó által a társadalombiztosítási rendszerekbe vagy más kötelező biztosítási rendszereknek fizetett hozzájárulás; (2) az imputált társadalombiztosítási hozzájárulás, idetartoznak a munkaadók által nem a társadalombiztosítási rendszeren keresztül nyújtott olyan juttatások, amelyek fedezetére a munkaadók külön alapot nem képeznek. Ilyen például a betegség jogszabályban meghatározott időtartamára fizetett táppénz.

Munkabaleset: az a három napot meghaladó keresőképtelenséggel járó bejelentett baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától, valamint a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül. Halálos munkabaleset az a munkabaleset, amelynek bekövetkezéséről számított egy éven belül a sérült az orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszítette.

Munkaerőköltség: a munkaerőköltség az alkalmaztatás költségeinek összességét jelenti, tehát minden olyan, a munkáltatót terhelő kötelezettséget felőlel, ami a munkaerő foglalkoztatásával, alkalmazásával kapcsolatban felmerül. Magában foglalja a munkajövedelmen kívül a szociális költségeket (beleértve a munkáltató által kötelezően teljesített járulékokat), továbbá a szakoktatás, képzés és munkaerő-toborzás költségeit, az élők munkával kapcsolatos adók és támogatások egyenlegét, valamint minden olyan egyéb élők munkával kapcsolatos költséget, mely a kompenzációs költségekhez, adókhoz vagy foglalkoztatást segítő támogatásokhoz nem sorolható.

Munkahelyi vendéglátóhely: szeszes ital árusítása nélküli, zárt rendszerű munkahelyi, valamint az étel házhoz szállítását (közétkeztetést) végző vendéglátóhely. Idetartozik: a munkahelyi, intézményi, pl. az iskolai büfé, valamint az alap-, közép-, felsőfokú iskolai oktatásban részesülő fiataloknak az oktatási intézmény keretei között biztosított főzőkonyhas étkeztetése, egy adott munkahely (pl. üzem, hivatal vagy sporttelep) dolgozóinak étkeztetése.

Munkajövedelem (munkavégzéshez kötődő jövedelem): a hazai kereseti elemeken felüli pénzbeli, illetve természetbeni juttatásokat is tartalmaz, melyek a nemzetközi (Eurostat-) ajánlás szerint részei a keresetnek. Ilyen például a külföldi kiküldetésnek a munkabér összegét meghaladó díjazása, a lakhatási költségtérítés, az étkezési térítés, a munkába járás költségének térítése, a saját használatra biztosított cégautóval kapcsolatos költségtérítések, a jubileumi jutalom, a tárgyjutalmak.

Munkanélküli: az a személy, akire az alábbi három kritérium egyidejűleg érvényesül: 1) aki az adott héten nem dolgozott, és nincs olyan munkája, amelytől átmenetileg távol volt, 2) a kikérdezést megelőző négy héten aktívan keresett munkát (állami vagy magán-munkaközvetítőt keresett fel, munkáltatókat személyesen keresett meg, hirdetést adott fel vagy hirdetésre válaszolt stb.), 3) rendelkezésre állt, azaz két héten belül munkába tudott volna állni, ha talált volna megfelelő állást. Az említett három feltételtől függetlenül munkanélkülinek számítanak azok, akik találtak már munkát és abban 90 napon belül (2002-ig 30 napon belül) dolgozni kezdenek.

Munkanélküliségi ráta: a munkanélkülieknek a megfelelő korcsoportba tartozó gazdaságilag aktív népességen belüli aránya.

Munkavállalói jövedelem: a munkaadó által adott összes pénzbeli és természetbeni javadalmazás, amelyet a gazdálkodó szervezet a végzett munka ellenértékéeként fizet a munkavállalónak. Két fő alkotórésze: a bérek és keresetek, illetve a munkáltató által fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás.

Munkavállalók kötelező társadalombiztosítási hozzájárulása: az egyéni nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék, valamint a munkavállalók befizetései a munkaerő-piaci (korábban szolidaritási) alapba.

Munkavállalók önkéntes társadalombiztosítási hozzájárulása: az önkéntes kölcsönös nyugdíj-, egészségbiztosítási és önszegélyező pénztárakba belépett munkavállalók társadalombiztosítási befizetései.

Muzeális intézmény: az országos gyűjtőkörű múzeum, a múzeumi bemutatóhely és egyéb muzeális gyűjtemények bemutatóhelye, amely állandó, időszakos vagy vándorkiállításokat mutat be.

Működési eredmény: a háztartási szektor esetében a saját tulajdonú lakásokra elszámolt lakásszolgáltatásból származó imputált jövedelem.

Működő kórházi ágy: az engedélyezett ágyak közül az, amely legalább 6 hónapig hospitalizációra (előkészítés után betegfogadásra) alkalmas volt.

Működő vállalkozás: egy adott évben működő vállalkozásnak tekintünk egy vállalkozást, ha az év folyamán volt árbevétele vagy foglalkoztatottja. A működő vállalkozások köre az adott évre vonatkozó tényleges statisztikai és adóadatok alapján, mindig utólag, ezen adatok beérkezése után kerül megállapításra.

Működtetett vasútvonalak hossza: a kiépített és a tárgyévben működtetett vasúti pálya hossza, függetlenül attól, hogy hány sínpar fekszik egymás mellett.

Műsor: adott szerkesztő által összeállított, a műsorszolgáltató által adott néven szolgáltatott, meghatározott frekvenciasávon, illetve csatornán vehető műsorok.

Műsorcsomag: a kábeltélevíziós szolgáltatás értékesítési egysége, amelyért a szolgáltató díjat számít fel.

Művelés alól kivett terület: a nem hasznosított mezőgazdasági területek (gazdasági, szociális vagy más okokból nem művelt és vetésforgóban nem szereplő mezőgazdasági terület) és egyéb területek (épületek, építmények, gazdasági udvarok, pihenő- és díszkertek, utak és a hozzájuk tartozó árkok, tavak, víztározók, köfjők, terméketlen területek stb.) összessége. A gazdaság működéséhez szükségesek.

N, Ny

Nagykereskedelmi raktár: helyileg körülhatárolt, tartós használatra épült, döntően viszonteladóknek értékesítő hely.

Nappali ellátást nyújtó intézmények: hajléktalan személyek, és meghatározóan a saját otthonukban élő, tízenyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek, fekvőbeteg-gyógyintézet kezelését nem igénylő pszichiátriai és szenvedély-betegek, harmadik életévüket betöltött, felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosítanak lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkeztetésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. Egy intézményben többféle típusú ellátás is működhet.

Nappali rendszerű iskolai oktatás: a tanköteles korú és a tanköteles kornál idősebb, de 22 (25) éves kort el nem ért tanulók nappali munkarend szerinti oktatása.

Nem pénzügyi vállalatok: az összes jogi személyiségű vállalkozás és a jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, kivéve a főtevékenységként pénzügyi tevékenységet folytató vállalatokat. Idetartoznak a nagyrészt piaci termelést folytató, azaz költségeiket árbevételből fedező nonprofit intézmények; továbbá a munkaadói érdekképviselők, a

vállalkozók, munkáltatók és termelők szervezetei, valamint a gazdaság- és vállalkozásfejlesztési céllal működő alapítványok, közalapítványok és közhasznú társaságok.

Nem technológiai innováció: idetartozik a szervezeti és/vagy marketinginnováció.

Nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshelyek: az erre a célra épített vagy átalakított és az ekként minősített, illetve ekként nyilvántartásba vett üdültetési és ifjúsági turisztikai célú, továbbá hegyi menedék céljára szolgáló szálláshely.

Nemzeti park: az ország jellegzetes, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott olyan nagyobb tája, ahol a növény- és állatfajok jelenléte, a földfelszíni formák és ezek együttese a tudomány, a közművelődés és a felüdülés szempontjából különleges jelentőségű.

Nemzetközi hívás: a szolgáltatók nemzetközi központjai által külföldre továbbított, belföldi eredetű hívás. A belföldről kezdeményezett külföldi hívás tartalmazza a mobilhálózatba irányuló beszélgetéseket is.

Nemzetközi tartalékok: a jegybank azon likvid és szabadon felhasználható követelése, amelyeket a monetáris hatóság közvetlenül vagy közvetve, devizapiaci intervenciók révén – a nemzeti valuta árfolyamának befolyásolásával – fizetési problémái esetén, illetve egyéb célokra szabadon felhasználhat.

Nettó árbevétel: az értékesített anyagok, termékek és szolgáltatások árkiegészítéssel és felárral növelt, engedményekkel csökkentett, általános forgalmi adót és fogyasztási adót nem tartalmazó értéke, a vásárolt és változatlan formában eladott áruk beszerzési értékével és az alvállalkozók teljesítményének értékével együtt.

Nettó hústermelés: a Magyarországon levágott szarvasmarhából, sertésből, lóából, juhból, baromfiból és egyéb állatból nyert húsmennyiség, vágott súlyban, függetlenül a vágóállatok származási helyétől (hazai vagy import). Serteshús esetében a termelési adat a fehérarut nem tartalmazza.

Nettó iskolázási arány: az adott korcsoportba tartozó tanulók és az azonos korú népesség aránya.

Nettó kereset: a gazdálkodó szervezetenkénti havi bruttó átlagkeresetből kiinduló nettósítás csak az összes munkavállalót érintő levonásokat kezeli, így nem számol az 1999-től bevezetett gyermekek utáni családi kedvezmény hatásával. A személyi jövedelemadó kiszámítása az szja-törvényben szereplő – az adott évre érvényes – sávós adóelőlegkulcsokkal történik.

Nevelőszülő: az a huszonegyedik életévét betöltött, cselekvőképes, büntetlen előéletű személy, aki alkalmas a nála elhelyezett gyermek kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítására és a családjába történő visszakerülésének támogatására. A nevelőszülő lehet hagyományos és hivatásos.

Nonprofit szervezetek: alapítványok (magán, illetve közalapítványok) és társas nonprofit szervezetek (egyesületek, egyesületek, szövetségek, szakmai, munkaadói és munkavállalói érdekképviseletek, köztestületek, nonprofit gazdasági társaságok, nonprofit intézmények).

Nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó nyugdíj: életkorától függetlenül jogosult az a nő, akiknek a keresőtevékenységgel és gyermekneveléssel szerzett együttes jogosultsági ideje eléri a 40 évet, és ebből legalább 32 évet keresőtevékenységgel töltött. A törvény legalább 5 gyermek felnevelése esetén csökkenti a keresőtevékenység 32 éves követelményét.

Nyers (bruttó) reprodukciós együtttható: azt mutatja meg, hogy az adott év kor szerinti születési gyakorisága mellett egy nő élete során hány leánygyermeknek adna életet.

Nyilvános fővonal: a közcélú távbeszélő-hálózathoz csatlakozó, különleges kialakítású távbeszélő, fax vagy adatátviteli nyilvános állomás fővonala.

Nyilvántartott alkoholista: aki alkoholizmusa miatt addiktológiai vagy pszichiátriai gondozásban kezelésben vagy gondozásban részesül, és az év folyamán legalább egyszer megjelent a rendelésen.

Nyilvántartott állaskereső: az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit az állami foglalkoztatási szerv állaskeresőként nyilvántart.

Nyilvántartott pályakezdő állaskeresők: az a személy, aki a 25. életévét – felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetén 30. életévüket – be nem töltött, a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkező, az illetékes kirendeltség által nyilvántartott állaskereső, akik tanulmányaik befejezését követően állaskeresési támogatásra nem szerzett jogosultságot.

Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők: azok az ellátottak, akik a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság által folyósított ellátásban részesülnek. Az ellátórendszer 2012. évi átalakítása előtt a „Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők” megnevezés volt használatban.

Nyugdíjminimum: a jelzett időszakban megállapított nyugdíj törvényben meghatározott legkisebb névleges összege.

O

Oktató a felsőoktatásban: a felsőoktatási intézményben teljes vagy részmunkaidőben alkalmazott tanár, docens, adjunktus, tanársegéd, nyelvtanár, testnevelő tanár, művésztanár, kollégiumi nevelőtanár vagy egyéb oktatói munkakörben foglalkoztatott személy.

Országos közfoglalkoztatási program: olyan közfoglalkoztatási forma, amely a mindenkor munkaerő-piaci helyzet, az esetleges "vis maior" helyzetek kezelésére, több ágazatot átfogóan (pl. ár- és belvízvédelem, a közutak, vasutak, az erdőterületek, megújuló energiaforrások területén) indítható. A közfoglalkoztatónak a munkavégzéshez kapcsolódóan a foglalkoztatást elősegítő képzés lehetőségét biztosítani kell. A közfoglalkoztatók a költségvetési szervek (pl. vízügyi igazgatóságok, ORFK, Országos Katasztrófavédelmi Főfelügyelőség), az állami tulajdon kezelésével és fenntartásával megbízott, vagy erre a célra az állam által létrehozott gazdálkodó szervezetek (pl. Állami Autópálya Kezelő Zrt., Magyar Közút Nonprofit Zrt., nemzeti parkok), víztársulatok, erdőgazdálkodók.

Országos közút: a városok és községek közötti forgalmat lebonyolító úthálózat, beleértve a városokon, községeken áttevő útszakaszokat is.

Országrezidens: az a természetes vagy jogi személy, akit közvetlen gazdasági érdeke (állandó lakóhelye, telephelye, termelése stb.) az adott ország gazdasági területéhez kapcsol.

Orvos: a működési nyilvántartásban nyilvántartott orvos, aki Magyarországon a hazai törvények szerint orvosi diplomához kötött tevékenységet végezhet. A nemzetközi összehasonlításban a dolgozó, a pácienseknek közvetlenül szolgáltatást nyújtó orvosokat jelenti, nem fedi le a külföldön dolgozókat, a nyugdíjba vonult vagy munkanélküli, illetve a nem egészségügyi területen dolgozó orvosokat, de tartalmazza a külföldi engedéllyel rendelkező és dolgozó orvosokat.

Engedéllyel rendelkező orvosok: a dolgozó orvosok és azok a nem dolgozó orvosok, akiket nyilvántartásba vettek, és feljogosítottak egészségügyi munkavégzésre. **Szakmailag aktív orvosok:** a dolgozó orvosokat és azokat jelenti, akiknek a munka végzéséhez előfeltétel az orvosi végzettség.

Orvosok (nemzetközi összehasonlításban): a dolgozó, a pácienseknek közvetlenül szolgáltatást nyújtó orvosokat jelenti, nem fedi le a külföldön dolgozókat, a nyugdíjba vonult vagy munkanélküli, illetve a nem egészségügyi területen dolgozó orvosokat, de tartalmazza a külföldi engedéllyel rendelkező és dolgozó orvosokat.

Osztályterem: kizárólag az osztályok állandó tartózkodási helyeként használt és felszerelt helyiség, függetlenül attól, hogy erre vagy más célra épült. Az osztályterem száma nem tartalmazza az osztálytermi célra épült, de más célra használt helyiségeket. 2000-től az osztályterem száma nem tartalmazza az egy tantárgy vagy tantárgycsoport oktatására kialakított szaktantermeket sem.

Osztatlan képzés: az egységes, osztatlan képzésben mesterfokozat (*magister, master*) szerezhető, amelynek elvégzése, alapfokozat kiadása nélkül ugyanannyi tanulmányi időt igényel, mint az első, majd ezt követően a második képzési ciklus teljesítése. A képzési idő legalább 10 és legfeljebb 12 félév (orvos, állatorvos, fogorvos, gyógyszerész, jogász, építész).

Óvodapedagógus, tanító, tanár (közoktatásban): az óvodai csoporttal foglalkozó pedagógus, az osztálytanító és szakos tanítást, illetve gyakorlati oktatást végző pedagógus.

Óvodás gyermek: az óvodába felvett és az adatfelvétel eszmei időpontjában az óvoda nyilvántartásában szereplő gyermek.

Ö

Önkéntes nyugdíjpénztár: természetes személyek által a függetlenség, a kölcsönösség, a szolidaritás és az önkéntesség elve alapján létrehozott, nyugdíjszolgáltatást szervező, finanszírozó és nyújtó társulás.

Önkormányzat mint lakásépítető: a község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye önkormányzata és az általuk közszolgáltatás céljából alapított intézmények.

Öregedési index: az idős népesség (0–14 éves) a gyermeknépesség (65–x éves) százalékában.

Öregségi nyugdíj: az előírt nyugdíjkorhatár betöltése és az előírt szolgálati idő megszerzése esetén, nyugellátási igénybejelentésre teljesítő határozat alapján kapott nyugdíj.

Örökbefogadás: az örökbefogadó és a kiskorú örökbefogadott között gyámhatósági engedéllyel családi kapcsolatot létesítő jogviszony.

Őrzött (mentő)szállítás: orvosi elrendelés alapján a betegeket orvosi, mentőtiszt vagy mentőápolói felügyelet mellett gyógyintézetből gyógyintézetbe szállítják.

Összes (korrigált rendelkezésre álló) jövedelem: a természetbeni társadalmi juttatások összegével növelt rendelkezésre álló jövedelem.

Összes termés: a szántóföldön, konyhakertben és más művelési ágban termelt fővetésű, másodvetésű, köztes, szegély- és támasztónövények együttes mennyiségét jelenti.

Özvegyi nyugdíj: házastársnak, élettársnak, elvált személynek és külön élő házastársnak – meghatározott feltételek esetén – életkorára vagy rokkantságára, vagy az elhalt jogán árvaellátásra jogosult eltartott gyermekekre tekintettel járó hozzátartozói nyugellátás.

P

Partnerország: az az ország, melynek rezidensével a szolgáltatásnyújtás/-igénybevétel történik; a turizmus esetében az utazót küldő ország, a külföldre utazó magyar állampolgárok esetében a célország; szállítási szolgáltatásoknál exportban a számlát fizető, importban a számlát kiállító honossága szerinti ország; üzleti szolgáltatások esetén az az ország, amelyben a szolgáltatás-külkereskedelmi ügyletben részt vevő külföldi gazdasági szervezetet bejegyezték.

Pedagógus: a fő munkaviszony keretében teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatott, oktató-nevelő tevékenységet folytató alkalmazott, a képesítésétől és beosztásától függetlenül. (A statisztikai közlésekben a pedagógusok száma a pedagógusok állományi létszámára vonatkozik.)

Pénztártag: természetes személy, aki egy pénztárba belép és tagdíjat fizet, illetve a pénztártól nyugdíjszolgáltatásban részesül.

Pénzügyi mérleg: azt mutatja, hogy a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes aktívuma (nettó finanszírozási képessége) milyen pénzügyi eszközök változásában testesül meg, illetve hiányát (nettó finanszírozási igény) mely pénzügyi eszközök finanszírozzák. A pénzügyi mérleg funkcionális bontásban tartalmazza a tőkeműveleteket, azaz megkülönbözteti a közvetlen tőkebefektetések, a portfólióbefektetések, az egyéb befektetések és a nemzetközi tartalékok forgalmát.

Pénzügyi vállalatok: a főtevékenységként pénzügyi közvetítést folytató gazdasági szervezetek, azaz az MNB, a hitelintézetek (kereskedelmi bankok, szakosított hitelintézetek, szövetkezeti hitelintézetek), pénzügyi vállalkozások (pénzügyi lízingscégek, egyéb hitelnyújtók), a biztosítóintézetek és biztosító egyesületek, az önkéntes kölcsönös biztosító-pénztárak, az önkéntes egészség és önszegélyező pénztárak, magánnyugdíjpénztárak, a befektetési vállalkozások, valamint a pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző szervezetek (pl. árutőzsde és értéktőzsde,

pénzváltók, befektetési tanácsadók, befektetési alapkezelők, értékpapír-ügynöki tevékenységet végzők, pénzügyi ügynöki szolgáltatást végzők, valamint a biztosítást kiegészítő tevékenységet végzők stb.)

Per: az adatok az érkezett peres ügyeket tartalmazzák.

Piaci átlagár: a piacokon és az állatvásárokon a termelők által közvetlenül a lakosságnak értékesített termékek kínálati átlagára. Az átlagár a felhozatali mennyiségek móduszárrel (a leggyakrabban előforduló ár) beszorított értéke és a hozzátartozó mennyiség hányadosa.

Piaci beszerzési ár: egységnyi termék vagy szolgáltatás igénybevételéért a felhasználó által ténylegesen fizetett ár. (Tehát nem tartalmazza a termelő célú felhasználáshoz vásárolt termékek és szolgáltatások után visszaigényelhető áfát, valamint a terméktámogatások értékét.)

Postautalvány: rendelkezés pénzüsszeg továbbítására és kifizetésére. Az adatok nem tartalmazzák az átutalási postautalványokat.

R

Reáljövedelem: a termékeknek és szolgáltatásoknak azt a mennyiségét fejezi ki, amelyet a háztartások az adott időszaki jövedelmükből – az adott árszínvonal mellett – megszerezhetnek. Számszerűen a háztartások összes jövedelmének egy meghatározott év árain kifejezett értéke, ún. reálértéke.

Reáljövedelem-index: a jövedelemindex és a fogyasztóiár-index hányadosa.

Reálkereset: az adott keresetösszegért vásárolható termékek és szolgáltatások összessége.

Regisztrált szervezet: a megfigyelés időpontjában az adminisztratív nyilvántartásban szereplő, jogilag létező, adószámmal rendelkező egység, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is.

Rehabilitációs járadék: 2008. január 1-jétől vezették be a rokkantnyugdíjazás rendszerében a fennmaradt munkaképesség fejlesztésére. A rehabilitációs járadékra 50–79 százalékos mértékű egészségkárosodás fennállása esetén azok jogosultak, akik szoros és aktív együttműködést vállalnak a munkaügyi hatósággal. A járadék összege 20%-kal magasabb, mint a rokkantsági nyugdíj. A járadékos személy a munkaügyi hatóságoktól ún. rehabilitációs szolgáltatás formájában segítséget kap az elhelyezkedéshez. 2012. január 1-jétől nincs új megállapítás.

Rendelkezésre állási támogatás: 2009-ben bevezetett ellátás. Azt az aktív korúak ellátására jogosult munkaképes személyt illeti meg, aki neki fel nem róható okból nem tud munkát végezni.

Rendelkezésre álló jövedelem: az a jövedelem, amely a háztartás fogyasztási kiadásait és megtakarításait fedezi.

Rendeltetési ország: az áru feladásakor a szállítás végső céljaként ismert ország, függetlenül attól, hogy a kiszállítás közvetlenül melyik országba történik.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: a települési önkormányzat a gyermeket rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: 2006-tól a rendszeres gyermekvédelmi támogatás beépült az alanyi jogon járó családi pótlékba. A korábban ehhez kapcsolódó természetbeni juttatásokra (ingyenes étkezés, ingyenes tankönyv) való jogosultság megmaradt, az ellátás neve rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre változott.

Rendszeres szociális segély: a települési önkormányzatok által nyújtott, jövedelempótló pénzbeli ellátás, amelynek célja, hogy minimális életszínvonalat biztosítson a jövedelemmel nem rendelkezők számára. 2009-től elsősorban azok az aktív korúak ellátására jogosult személyek kaphatnak rendszeres szociális segélyt, akik egészségkárosodott személynek minősülnek, vagy betöltötték 55. életévüket, valamint azok, akik 14 éven aluli gyermekük napközbeni intézményi ellátását nem tudják biztosítani.

Reprezentáns ára: a reprezentánsról az országos mintában összegyűjtött valamennyi ár egyszerű számtani átlaga.

Reprezentáns egyedi árindexe: a reprezentáns tárgyidőszaki és bázisidőszaki árának hányadosa.

Részvény: részvénytársaság alapításakor vagy jegyzett tőkéje felemelésekor kibocsátott, tulajdonjogot megtestesítő értékpapír, amely a társaság tőkéjének a névérték által meghatározott hányadát testesíti meg.

Rezidens háztartások fogyasztása (háztartások összes /tényleges/ fogyasztása, nemzeti fogyasztás: a hazai fogyasztás összege az idegenforgalmi kiadások egyenlegével (a külföldi és a belföldi valutabeváltásból származó forintegyenleggel) korrigálva, feltételezve, hogy ez utóbbi túlnyomó részét fogyasztásra fordítják. A Magyarországon honos háztartások fogyasztását tartalmazza.

Rokkant: az a munkavállalási korú aktív kereső, akinek egészségkárosodása 80–99%-os, illetve 50–79%-os és nem rehabilitálható. A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal szakértői bizottságainak véleményezése alapján I. csoportú rokkant, aki teljesen munkaképtelen és mások gondozására szorul, II. csoportú rokkant, aki teljesen munkaképtelen, de mások gondozására nem szorul, III. csoportú rokkant, aki nem teljesen munkaképtelen.

Rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj: a nyugdíjkorhatár betöltése előtt a munkaképesség-csökkenéssel összefüggésben – a rokkantság mértékét is figyelembe vevő mértékű – igénybe vett nyugdíj.

Rövid időtartamú közfoglalkoztatás: olyan közfoglalkoztatási forma, amelynek keretében kizárólag foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek 1-4 hónapos időtartamban, napi 4 órás munkaidőben kerülnek bevonásra határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszony keretében.

S, Sz

Saját jogon járó nyugdíjak és ellátások: az öregségi nyugdíjak, az életkoron alapuló ellátások, valamint a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások – ideértve a „kifutó” rehabilitációs járadékot és a bányászok egészségkárosodási járadékát is - összefoglaló megnevezése a nyugdíjstatisztikában.

Segítő családtag: a háztartásnak az a tagja, aki a háztartáshoz tartozó gazdaság, vállalkozás tevékenységében segít, ezért a munkájáért fizetséget nem kap, csak a háztartás tagjaként részesül a gazdaság, a vállalkozás eredményeiből.

Szakirányú továbbképzés: alap- vagy mesterfokozat megszerzését követő (korábban egyetemi vagy főiskolai végzettség), illetve meghatározott szakképzettségre épülő olyan, újabb végzettséget nem adó képzés, amely speciális szakirányú szakképzettséget tanúsító oklevél kiadásával zárul.

Szakmailag aktív orvosok (nemzetközi összehasonlításban): a dolgozó orvosokat és azokat jelenti, akiknek a munka végzéséhez előfeltétel az orvosi végzettség.

Szállított áru tömege: a közlekedési eszközre felrakott és elszállított áru tömegének összege tonnában, ami az áru nettó tömege mellett a csomagolóanyag (göngyöleg) és a szállításhoz felhasznált szállítótartály, rakodólap tömegét is tartalmazza.

Számítógép-állomány: a beszámolási év utolsó napján az adatszolgáltatónál állományban lévő saját, valamint bérelt számítógépek száma.

Szelektív hulladékgyűjtés: a hulladék egyes alkotórészeinek elkülönített gyűjtése. Szelektív hulladékgyűjtésnek minősül már egy hulladékfajta (pl. papír) külön gyűjtése is.

Szélessávú internetkapcsolat: olyan kapcsolattípus, amely a következő szélessávú kapcsolatokat foglalja magában: xDSL (ADSL, SDSL stb.), kábeltévé-hálózat (kábeltévémodem), UMTS (mobilkapcsolat), vagy egyéb műholdon keresztüli és helyhez kötött vezeték nélküli kapcsolat.

Személyesüléses közúti közlekedési baleset: a közúti közlekedési tevékenységgel kapcsolatos váratlan, nem szándékosan előidéztet olyan forgalmi baleset, amelynek következtében haláleset, illetve személyesülés történt a balesetet követő 30 nappal későbbi állapot szerint.

Szennyvíz: a vízhasználat során keletkező, a víz fizikai-kémiai és biológiai tulajdonságainak megváltozásával járó, többkevesebb szerves és szervetlen szennyeződést tartalmazó víz. Minden kibocsátott szennyvíz tisztítást igénylő szennyvíz. A szennyvíztisztítás az Európai Unió érvényes módszertanához igazodva három minőségi fokozatban történik: mechanikailag, amikor a szennyvízben lévő szilárd, szűrhető vagy ülepezhető szennyező anyagokat gépekkel, berendezésekkel távolítják el; biológiailag is, amikor a már mechanikailag tisztított szennyvizet tovább tisztítják mesterségesen irányított biológiai folyamatok (mikroorganizmusok) segítségével; III. fokozattal is, amikor a mechanikailag és biológiailag már kezelt szennyvízből a nitrogént és a foszfort is eltávolítják.

Szennyvízelvezető-hálózat: elvezető zárt csatornák és műtárgyak egymáshoz kapcsolt rendszere, amelyek a szenny-, használt és csapadékvizet összegyűjtik és elvezetik a szennyvíztisztító telepekre, illetve más szennyvízbefogadóba.

Egyesített rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat: a szenny-, használt és csapadékvizet ugyanazon hálózaton vezeti el.

Elválasztó rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat: külön szennyvízcsatorna vezeti el a szenny- és használt vizet és külön csapadékcatorna a csapadékvizet.

Szervezett idegenforgalom: az utazási irodák által meghirdetett vagy külön kívánságra összeállított egyéni vagy társas (csoportos) utazás, amelyre az utazás megkezdését megelőzően történt szerződéskötés, és a szerződés a szállás és/vagy étkezés vagy az utazással összefüggő személyszállítás mellett a kiegészítő szolgáltatások előre meghatározott körét tartalmazza.

Színház: pénzügyileg önállóan gazdálkodó, állandó épülettel és hivatásos művészekből álló társulattal rendelkező intézmény, amely rendszeresen előadásokat tart a nagyközönség számára.

Szoba: közvetlen, természetes megvilágítással és szellőzéssel (ajtóval, ablakkal) rendelkező, legalább 4 négyzetméter alapterületű, alvás vagy nappali tartózkodás céljára szolgáló helyiség (háló-, gyermekszoba, ebédlő stb.). A szobák száma az ablakkal is rendelkező hall, étkező, valamint a rendelőknek, váróhelyiségnek, irodának stb. használt szobákkal együtt a helyiségek is beletartoznak. A szobák száma szerinti csoportosítás – függetlenül az egyes szobák nagyságától (alapterületétől) – a lakóegység összes szobáinak együttes száma alapján történik. Így például az egy lakószobából (12 négyzetméteres vagy nagyobb) és két félszobából (12 négyzetméternél kisebb) álló lakás háromszobás.

Szoba (új lakás építése esetén): minden olyan fűthető, 6 négyzetmétert meghaladó lakóhelyiség, amelynek közvetlen természetes megvilágítása és szellőzése van, valamint ajtóval vagy falnyílással és legalább egy kétméteres – ajtó, ablak nélküli – falszakasszal rendelkezik.

Szociális étkeztetés: olyan alapszolgáltatás, amelynek keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguknak, illetve eltartottaiknak tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

Szociális költség: a munkáltató által kötelezően teljesített járulékok, hozzájárulások (pl. társadalombiztosítási járulék, munkaadói járulék – 2010-től munkaerőpiaci-járulék –, rehabilitációs hozzájárulás), a kollektív szerződés, ágazati megállapodás, egyedi munkaszerződés szerint teljesített hozzájárulások, kifizetések (pl. biztosítási díjak, segély) és közvetlenül a munkavállalónak nyújtott szociális juttatások (betegszabadság díjazása, végkielégítés, felmondási időre járó bér, szociális segély stb.)

Szolgáltatások külkereskedelme: minden olyan magánjogi szerződésen alapuló ügylet, amelynek során egy ország rezidense nem rezidens részére szolgáltatást nyújt (export), illetve nem rezidensről szolgáltatást vesz igénybe (import).

Szolgáltatások teljesítése: a rezidens és nem rezidens közötti szolgáltatástranzakció lebonyolításának tényleges időpontja, azaz amikor a szolgáltatást nyújtották, illetve igénybe vették. Ez eltérhet a pénzügyi teljesítéstől.

Szövetkezet, társas vállalkozás tagja: az a személy, akinek a tagsági viszonya munkavégzési kötelezettséggel jár.

Szülői nyugdíj: Az elhunyt biztosított (nyugdíjas) szülőjének, nagyszülőjének, meghatározott feltételek fennállása esetén nevelőszülőjének járó ellátás.

T

Tájvédelmi körzet: a természetvédelmi értékek, valamint a kedvező természeti tulajdonságok megőrzésére és fenntartására szolgáló nagyobb terület vagy tájrész.

Tanuló: általános iskolába, illetve középfokú oktatási intézménybe beiratkozott, az adatfelvétel eszmei időpontjában az intézménnyel tanulói jogviszonyban lévő személy. (A statisztikai közlésekben 2000-től az általános iskolai tanulók száma nem tartalmazza a gimnáziumi oktatásban tanuló 5–8. évfolyamos tanulókat. Létszámuk a gimnáziumi tanulók számában szerepel.)

Táppénz: a biztosítási jogviszony fennállása alatt a keresőképtelenség időtartamára, de legfeljebb egy évig, illetve a biztosítási jogviszony megszűnését követően 30 napon át folyósított keresetpótló ellátás, amely a betegszabadság kimerítése után vehető igénybe, kivéve a gyermekápolási táppénzt és az üzemi balesetet, amelyeknél első naptól jár a táppénz. Táppénzre jogosult az, aki a biztosítás fennállása alatt, vagy annak megszűnését követő első, második vagy harmadik napon válik keresőképtelenné és az egészségbiztosítási törvényben meghatározott mértékű egyéni egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett.

Tárgyi eszköz: az a rendeltetésszerűen használatba vett (aktivált) eszköz, amely a termelőtevékenységet rendszeres használat mellett tartósan, legalább egy éven túl szolgálja.

Társadalombiztosítás: járulékfizetés vagy speciális jogviszony alapján történő intézményes biztosítás. Fontosabb szolgáltatásai: nyugdíj, egyéb nyugdíjszerű és szociális ellátás, betegség esetére járó ellátás és egyes gyermekgondozással kapcsolatos ellátások.

Társadalombiztosítási jellegű pénzbeli társadalmi juttatások: a központi vagy önkormányzati költségvetés által finanszírozott olyan juttatások, amelyekre a kötelező társadalombiztosítási rendszer nem terjed ki (pl. családi pótlék, önkormányzati segélyek).

Tartós bentlakásos szociális intézmény: tartós jelleggel folyamatos ellátást, nappali és éjszakai tartózkodást, ápolást, gondozást, illetve rehabilitációt nyújtó intézmények.

Tartós nevelésbe vétel: otthont nyújtó ellátást biztosít azon gyermek számára, akinek nincs szülői felügyeletet gyakorló szülője, és kirendelt gyám útján nem lehet gondoskodni neveléséről, vagy szülei hozzájárultak ismeretlen személyek által történő örökbefogadásához.

Tartózkodási hely: annak a lakásnak a címe, ahol az állampolgár lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik. Ez megfelel a korábbi ideiglenes lakóhelynek.

Távbeszélő-fővonal: előfizetői szerződés alapján a ténylegesen üzemben lévő és az átmenetileg szünetelő egyéni és közületi (újabbban üzleti, intézményi) fővonalak, továbbá a bárki által igénybe vehető nyilvános állomások, valamint a távközlési szolgálat üzemi fővonalainak összessége. Tartalmazza az ISDN-csatornák számát is. 2005-től itt van nyilvántartva a kábeltelevíziós hálózaton keresztül szolgáltatott vonalak száma is. 2009-től pedig ide tartoznak a szélessávon (DSL-en vagy optikán) keresztül nyújtott helyhez kötött VoIP hangcsatornák.

Távfűtött, melegvízzel ellátott lakás: az, amelynél az épületek, épülettömbök hőellátását, melegvíz-szolgáltatását központilag hőerőműből, fűtőműből, lakóépületek központi kazánjából, természetes hőforrásból vezetéken keresztül biztosítják.

Technológiai innováció: technológiai innováció az új termék és/vagy eljárás bevezetése, illetve az erre irányuló tevékenység, amely nem járt eredménnyel.

Telefonhívás: a távbeszélő-állomásról kezdeményezett sikeres hívás.

Települési könyvtár: általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár, amelynek feladata a lakosság (a könyvtárat használó személyek) művelődési és tájékozódási igényeinek kielégítése.

Települési szilárd hulladék: a háztartási hulladék, valamint minden egyéb, elsősorban intézményekben és gazdasági vállalatoknál keletkező a háztartáshoz hasonló összetételű és ezért azzal együtt szállítható és ártalmatlanítható hulladék.

Televízióadó, főadó: a hozzá műsorszórtó távközlőhálózaton érkezett műsorjeleket sugározza.

Teljes termékenységi arányszám: azt fejezi ki, hogy az adott év kor szerinti születési gyakorisága mellett egy nő élete során hány gyermeknek adna életet.

Teljesítő határozat: a benyújtott igény kedvező elbírálását tükröző, a közigazgatási hatósági eljárás szabályainak eleget tevő határozat, valamely nyugdíj vagy nyugdíjszerű ellátás folyósításának elrendelésére. A teljesítő határozatok száma a tárgyévben hozott határozatokat jelenti, függetlenül attól, hogy tárgyévi vagy korábbi igénybejelentés lett-e lezárva, illetve a nyugdíj (ellátás) folyósítása kezdetének hatálya tárgyévi vagy tárgyévet megelőző időpont.

Tényleges internet- vagy számítógép-használó: a tevékenységet a felmérés eszmei időpontját (az adott év április 1.) megelőző 3 hónapban végző személy.

Tényleges szaporodás, fogyás: a természetes szaporodás (fogyás) és a vándorlási különbözet (+, -) összege.

Terhességmegszakítás: a terhesség szándékos beavatkozással – művi úton – történő megszakítása.

Terjesztésre átvett hírlap: valamennyi bel- és külföldi kiadású napi-, hetilap, folyóirat, hivatalos lap és egyéb kiadvány (könyv, divatlap stb.), amelyeket a terjesztő vállalat az előfizetésekre, valamint árusítás céljából átvett.

Termékadók- és támogatások egyenlege: a termékek és szolgáltatások beszerzéséhez, értékesítéséhez és átadásához kapcsolódó adók és támogatások különbözete (ide tartozik például a vám, a jövedéki adó, az általános forgalmi adó, az exporttámogatás).

Termelői bor-kimérés: kizárólag saját termelésű bor kóstolásra vagy elvitelre történő értékesítése a termelő saját borellátó helyén.

Termelt mennyiség: az elsődleges fosszilis energiaforrásoknak, a készletek kinyerésének helyszínén, értékesíthető formában mért mennyisége. A felhasználásra még nem alkalmas, vagy a nem piaci értékesítésre szánt mennyiség nem számítható bele a megtermelt energiaforrások mennyiségébe.

Természetbeni társadalmi juttatás: a kormányzat és a nonprofit szervezetek által előállított vagy vásárolt, a háztartásoknak térítésmentesen (vagy olyan térítés ellenében, amely nem tekinthető közgazdasági értelemben szignifikáns árnak) nyújtott termékek és szolgáltatások értéke. Amennyiben a terméket vagy szolgáltatást részleges térítési díj ellenében nyújtják, akkor ennek térítési díjjal csökkentett értékét tekintjük természetbeni juttatásnak (pl. egészségügyi ellátás, oktatás).

Természetes szaporodás, fogyás: az elveszületések és a halálozások különbözete.

Természetes személy mint lakásépítető: a lakosság, ha saját anyagi erejéből (készpénz, készpénz és kölcsön), többnyire saját használatra építkezik.

Természetvédelmi terület: a természetvédelmi értékek megóvására és fenntartására szolgáló terület, valamint a feltárt barlang és annak felszíni területe.

Tévedések és kihagyások (NEO): tartalmazza azt a statisztikai hibát, amely a fizetési mérlegben az eltérő adatforrások, esetenként aggregált információk (banki és vállalati jelentések konszolidálása, vámtisztika beépítése stb.)

felhasználása miatt keletkezik. A sor utólagosan és formailag juttatja érvényre a kettős könyvelés elvét, azaz a tartozik és a követel oldal egyezőségét.

Tisztított (nettó) reprodukciós együttható: azt fejezi ki, hogy az adott év kor szerinti születési gyakorisága mellett az egy nőre jutó leánygyermek között az adott év halandósága mellett hányan jutnának el a szülőképes életkorba. Ha a mutató értéke 1, a népesség stagnál, az 1-nél nagyobb érték szaporodást, az 1-nél kisebb érték fogyást jelent.

Több napra látogatók: 1–3 éjszakát eltöltő látogatók (rövid tartózkodás), 4 vagy több éjszakát eltöltő látogatók (hosszú tartózkodás).

Többszintes, többlakásos épület: egy telken legalább kétszintes és legalább háromlakásos, oldalhatáron, szabadon álló vagy zárt sorú lakóépület.

Tőke mérleg: egyrészt a viszonzatlan tőkeátutalásokat, másrészt a nem termelt, nem pénzügyi eszközök tulajdonjogának értékesítéséhez kapcsolódó bevételeket és kiadásokat tartalmazza.

Tőzsdére bevezetett értékpapír: a tőzsdére bevezetett értékpapíroknak a Tőzsdeitkarság által kiadott hivatalos listáján szereplő értékpapír.

Trolibuszhálózat-hossz: a negatív felsővezeték mentén mért hossz.

Tudományos fokozattal rendelkezők: a magyar állampolgárok Magyarországon és külföldön szerzett, Magyarországon honosított tudományos fokozatait tartalmazza. Nem tartalmazza a külföldi állampolgárok Magyarországon megszerzett tudományos fokozatait, kivéve, ha a külföldi állampolgár Magyarországon letelepedett vagy tartós munkavállalás céljából itt tartózkodik.

Tulajdonosi jövedelem részei: a befektetett pénzügyi eszközök után járó kamat, az osztalék- és a biztosítási befektetésből, továbbá a termőföld bérbeadásából származó bevételek és a felvett hitelek törlesztésére fordított kiadások egyenlege.

Tüdőszűrő vizsgálat: radiológiai és fototechnikai módszerrel végzett olyan szakvizsgálat, amely elsősorban a tüdőtuberkulózisban, illetve tüdődagányos megbetegedésben szenvedők felkutatását célozza.

Tűzeset: az az égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, testi épségre vagy anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz.

U

Új beteg (gondozóintézeti): akit a tárgyévben vettek nyilvántartásba, gondozásba; a tbc-s és nemi betegek esetében az, akit előző gyógykezelése során gyógyultnak nyilvánítottak, de ismét megbetegedett.

Újraházasodó: az a személy, akinek a családi állapota a házasságkötést megelőzően özvegy vagy elvált volt.

Unión kívüli forgalom: az unió kívüli országokkal (ún. harmadik országok) folytatott külkereskedelem.

Uniói forgalom: az Európai Unió tagállamaival lebonyolított külkereskedelmi forgalom.

Utaskilométer: egy utas egy kilométerre való elszállítása.

Utazás: egy személy által végzett olyan tevékenység, melynek során elhagyja a lakóhelyül szolgáló települést egy évnél rövidebb időtartamra.

Utazási cél: üdülés; körutazás; városnézés; természetjárás; rokon, barát, ismerős meglátogatása; gyógykezelés, egészségmegőrzés; kulturális és sportrendezvény meglátogatása; vadászat; vallási cél. **Üzleti turizmus:** konferencia, kongresszus; üzleti út; kiállítás, vásár, vásárlás, átutazás. **Egyéb:** munkavégzés; üzletelés; tanulás; egyéb utazási cél.

Utazási csomag: az olyan utazási szolgáltatás, ahol az utazásszervező személyszállítási, szállás- és egyéb turisztikai szolgáltatások (így különösen étkezés, idegenvezetés, szórakoztató, illetve kulturális program) közül legalább kettőnek előre megállapított együttesét úgy nyújtja, hogy a szolgáltatás díját valamennyi részsolgáltatásra kiterjedően összesítve, egy összegben határozza meg (a továbbiakban: részvételi díj), függetlenül attól, hogy az egyes részsolgáltatások számlázása külön-külön vagy egyszerre történik.

Utazási iroda: utazásszervezői tevékenységi bejegyzéssel rendelkező utaztató szervezet (ágazati besorolástól függetlenül).

Utazásközvetítői tevékenység: üzletszerű gazdasági tevékenység keretében utazási szolgáltatás nyújtására az utazásszervező megbízása alapján, annak nevében szerződéses kötések.

Utazásszervezői tevékenység: üzletszerű gazdasági tevékenység keretében személyszállítási, szállás- és egyéb turisztikai szolgáltatások (így különösen étkezés, idegenvezetés, szórakoztató, illetve kulturális program) közül legalább kettőnek az együttesét tartalmazó szolgáltatás (a továbbiakban: utazási szolgáltatás) összeállítása és nyújtása.

Utaztatási jogkörrel rendelkező gazdasági szervezetek: utazási irodák és ügynökségek.

V, W

Vágányhossz: a lefektetett sínpárok kilométerben kifejezett összes hossza.

Válás: a jogerőre emelkedett bírói ítélettel felbontott vagy érvénytelenített házasság.

Válási arányszám: a válásoknak a házasságban élő népességhez viszonyított aránya. A korcsoportos adatoknál a viszonyítási alap az elvált életkorával azonos korcsoport.

Vállalkozás mint lakásépítető: hazai, külföldi vagy vegyes tulajdonformában működő olyan gazdasági egység, amelyik saját nevében, saját felelősségére üzletszerű tevékenységet folytat, nyereség elérésére törekszik és ennek érdekében kockázatot vállal. (Jogi és nem jogi személyiségű vállalkozások egyaránt ide tartoznak.)

Vállalkozás részére foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás: a vállalkozások a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak teljes munkaidejű foglalkoztatásához részesülhetnek támogatásban. A támogatás legfeljebb 8 hónapra nyújtható, és további 4 hónap továbbfoglalkoztatási kötelezettséget kell vállalnia a vállalkozónak.

Várható átlagos élettartam: azt fejezi ki, hogy a különböző életkorúak az adott év halandósági viszonyai mellett még hány évi élettartamra számíthatnak.

Vasúti közlekedési baleset: az a baleset, amelyben legalább egy mozgásban lévő vasúti jármű vett részt, legalább egy ember meghalt vagy súlyosan megsérült, illetve a mozgóállományban, vágányban, más berendezésben vagy a környezetben jelentős anyagi kár keletkezett.

Vasútvonalak vágányhossza: a lefektetett sín párok összes hossza.

Védelembe vétel: ha a szülő a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi, és a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki.

Védett természeti értékek: a természet védelméről szóló törvény vagy más jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított – kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő – élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezetek életközösségei, valamint barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány.

Végső energiahelfelhasználás: a végső energetikai, valamint a nem energetikai vagy anyag jellegű felhasználás összege, a más energiahordozóra való átalakítás céljából történt felhasználás nélkül.

Végső fogyasztás: azoknak a termékeknek és szolgáltatásoknak az értéke, amelyeket a háztartások és a közösség fogyaszt el, függetlenül a finanszírozás forrásától. Nemzetgazdasági szinten megegyezik a végső fogyasztási kiadásokkal.

Végzetek: az iskolai oktatás egy meghatározott szintjén (pl.: általános iskola, szakiskola, középiskola) az utolsó évfolyamot sikeresen befejezték, illetve záróvizsgát tettek.

Vegyes jövedelem: a kisvállalkozások jövedelme, a háztartások saját fogyasztásra történő termelésből származó jövedelme, valamint az adószámmal nem rendelkező vállalkozási tevékenységet végzők jövedelme. Ezeknél a tételeknél nem lehet szétválasztani a munkavállalói jövedelmet és a tőkehozadékot kifejező működési eredményt.

Vendéglátóhely: a vendéglátóhely rendszeresen (állandó vagy ideiglenes jelleggel) nyitva tartó szolgáltatóhely, ahol a vendégek részére étel- és/vagy italszolgáltatást biztosítanak. Ide tartozik a munkahelyi, illetve közétkeztetés, valamint az étel házhozszállítása is.

Veszélyeztetett kiskorú: az a települési önkormányzat jegyzője által nyilvántartott kiskorú, akinek a fejlődését környezeti, magatartásbeli, anyagi, egészségi okok akadályozzák.

Vezeték nélküli (wireless) internet-hozzáférés: az interneten keresztüli kommunikációnak egy olyan típusa, amely rádió-, mikrohullámú vagy infravörös jelekkel valósul meg.

Vezető, vezetőhelyettes (közoktatásban): az iskolaigazgató és igazgatóhelyettes, az óvodavezető és vezetőhelyettes, a gyakorlati oktatást vezető és az egyéb vezető.

Villamos erőművi önfogyasztás: az a saját termelésű villamosenergia-mennyiség, amelyet az erőmű berendezései villamosenergia-, illetve hőenergia-termelés érdekében használnak fel. A termelt és az erőműből kiadott villamos energia különbségének felel meg.

Viszonylatok hossza: az egyes viszonylatok (menetrend szerinti járatok) teljes útvonalának együttes hossza.

Viszonylatok száma: meghatározott útvonalon közlekedő menetrend szerinti járatok számának összege.

Vízi közlekedési baleset: vízi forgalmi baleset, amelynek következtében a baleset időpontjában fennálló állapotot figyelembe véve haláleset, személysérülés történt történt vagy anyagi kár keletkezett.

VSAT (very small aperture terminal): vegyes csomagkapcsolt adatátviteli szolgáltatás, amelynek során a szolgáltató a felhasználó előfizetők adatait – adatátviteli csomagkapcsoló központokkal és az azokat összekötő áramkörökkel létesített hálózaton – digitális jelekből álló adatcsomagokban továbbítja.

WAN (wide area network – nagy kiterjedésű hálózat): földrajzilag szétszórta, széles kiterjedésű telekommunikációs hálózat.

X

X.25: csomagkapcsolt hálózatokhoz kidolgozott szabványos interfészprotokoll (általában 64 kbit/s), amely biztosítja az adatterminál interaktív kapcsolódását, a szabványoknak megfelelő nyilvános vagy magánhasználatú X.25 hálózatokhoz.

xDSL: a DSL egy technológia, amely nagysebességű digitális kommunikációt tesz lehetővé normál rézvezetékes telefonvonalon keresztül. A DSL betűszó előtt feltüntetett „x” jelzi, hogy tartalmazza az összes DSL-típusú csatlakozási lehetőségeket (pl. ADSL, SDSL, RADSL, HDSL, IDSL stb.).

Z

Zöldterület: a települések közhasználatú, kerti burkolattal, fásítással kialakított, nagyjából növényzetel borított, korlátozás nélkül, nyilvánosan látogatható parkjai, játszóterei és az erdők.